

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Enkele beschouwingen in verband met het voorrecht van rechtsmacht (1e deel)

Rede uitgesproken door de Heer W. VAN HAUWAERT

Advokaat-generaal bij het Hof van Beroep te Gent op de plechtige openingszitting van het Hof op 1 september 1965

1. De artikelen 34 van het Keizerlijk Decreet van 6 juli 1810 en 222 van de wet van 18 juni 1869 bepalen dat, ieder jaar, bij de hervatting van hun werkzaamheden door de Hoven, de Procureur-generaal, of een advocaat-generaal die daartoe door hem aangeduid wordt, een rede zal uitspreken over een onderwerp dat bij die gelegenheid past.

2. Hoe eervol de plicht ook weze die mij vandaag aldus te beurt valt, toch gaat zij onmiskenbaar gepaard met een zware last. Ik durf derhalve op Uw welwillendheid rekenen en de stellige hoop uitdrukken dat U het mij niet ten kwade zult duiden indien ik de woorden van de heer Procureur-generaal Van Schoor (1) welke later nog aangehaald werden door de heer Procureur-generaal Terlinden (2), als uitgangspunt heb weerhouden:

« Quel est donc ce touriste, à l'aspect sérieux et grave, resté seul dans sa chambre d'hôtel, pendant que ses compagnons promènent au dehors leur insouciance et leur gaité? A ses yeux se déploient d'admirables spectacles, des montagnes aux cimes neigeuses, un lac bleu inondé de lumière. Pourquoi détourne-t-il la vue de ces merveilles? Autour de lui sont des livres jetés en désordre, fiévreusement parcourus; sa tête repose pensive dans sa main, la plume s'est alourdie entre ses doigts, l'inspiration rebelle se rit de ses efforts. Amis compatissants, plaignez-le, mais abstenez-vous de le distraire. C'est un procureur général qui prépare son discours de rentrée. Même au sein des vacances, l'éternel souci du devoir à remplir le poursuit et l'obsède. Il l'accompagne dans les brumes du Cap Nord, il escorte ses pas sous le ciel lumineux de la Grèce ou de l'Italie. Laissons-le à ce dur souci. »

En de heer Terlinden besloot: « Pauvre procureur général! Pauvre Charles Van Schoor! ».

3. Deze, door de heer Van Schoor zo gevreesde openingsreden zijn tenslotte niets anders dan de her-neming, na een tamelijk lange latentietijd en onder een

andere vorm, van de « Mercuriales », waarvan het gebruik in de oude Franse Parlementen voor het eerst officieel bestendigd werd door een ordonnantie van Karel VIII, in juli 1493. Om de stipte naleving der wetten te verzekeren, wilde de Koning dat de Parlementen maandelijks in algemene vergadering met gesloten deuren zouden samenkomen. Op deze vergaderingen, die op een woensdag, dag van Mercurius, gehouden werden (vandaar hun benaming) werd dan, door de Procureur-generaal of door een advocaat-generaal, het woord gevoerd en werden desgevallend vorderingen uitgesproken over de rechterlijke tucht en de eventuele misbruiken, welke dienden aangeklaagd te worden. De talrijke redevoeringen, die wij aldus, tussen de jaren 1691 en 1717, te danken hebben aan Daguesseau, eerst als advocaat-generaal en daarna als procureur-generaal bij het Parlement te Parijs, voor-alleer hij, op bijna ononderbroken wijze, gedurende 34 jaar de functies van Kanselier zou uitoefenen, blijven voorwaar de meest verheven modellen, welke door al de belangstellenden in de rechterlijke deontologie nog steeds met vrucht kunnen geraadpleegd worden.

4. In de « Mercuriales » werden niet enkel bepaalde aspecten van de rechterlijke tucht behandeld en kregen niet alleen zaken van zuiver disciplinaire aard hun beslechting; ook moesten soms echte strafvervolgingen tegen een of ander lid van het rechterlijk korps ingesteld worden en de uitspraken waren niet altijd bepaald mild te noemen.

5. Zo werd Alain de Hayderi, raadsheer in het Parlement van Parijs, in 1348, « pour avoir enregistré la déposition de certains tesmoins, ausquels il n'avait oncques parlé et néantmoins corrompu le dire des autres » (3) tot verhänging en verwurging veroordeeld; na zijn terechtstelling, bleef zijn lijk gedurende 13 dagen aan de galg van Montfaucon hangen.

Zo ook werd, in 1540, Antoine Le Marchant, sieur

du Grippon, raadsheer in het Parlement van Normandië, « pour les malversations et abus qu'il avoit commis en son office de Conseiller » veroordeeld: « d'abord à mort, puis au bannissement perpétuel » (4).

In 1573 werd een raadsheer in het Parlement van Toulouse tot de verbanning en tot een geldboete van 10.000 pond veroordeeld, « pour avoir assisté en habit dissimulé à un rapt commis par le sieur de Bonrepeaux, de la fille aînée du sieur de Seysses, et avoir écrit et dressé les pactes de mariage » (5).

6. Dergelijke fouten en sancties behoren evenwel tot het verleden. De huidige inrichting en samenstelling van de rechterlijke orde biedt ten andere oneindig meer waarborgen dan dit het geval was in de tijd dat de rechterlijke ambten toebedeeld werden, volgens het stelsel van de venaliteit, aan hen die er de hoogste prijs wilden voor geven. In zijn verslag, op 12 december 1808 vóór het Wetgevend Lichaam uitgebracht, drukte de heer Cholet dan ook de overtuiging uit, dat strafvervolgingen tegen magistraten slechts zelden moeten ingesteld worden, dank zij de angstvallige zorg van het Staatshoofd om uitsluitend volwaardige en gans betrouwbare personen in de hoven en rechtbanken te benoemen (6). Niettemin moest deze eventualiteit, hoe uitzonderlijk dan ook, toch voorzien en geregeld worden, niet alleen omdat de mogelijkheid a priori niet kan uitgesloten worden dat, zelfs leden van de rechterlijke orde éénmaal hun plichten zouden vergeten, doch ook (en dit is een meer waarschijnlijke hypothese) omdat de meest plichtbewuste magistraten, juist omwille van hun strenge integriteit, het voorwerp kunnen zijn van niet verantwoorde, ja zelfs kwaadwillige beschuldigingen (7). Daarbij moet de wet niet alléén voorzien hetgeen dagelijks gebeurt, doch tevens hetgeen zich maar gans uitzonderlijk voordoet (8). Zo komt het dat de wetgever van 1808, bij het opstellen van het Wetboek van Strafvordering, een afzonderlijk hoofdstuk gewijd heeft aan de bijzondere procedure en uitzonderlijke bevoegdheid welke in acht dienen genomen te worden in zake van misdaden en wanbedrijven ten laste gelegd van leden van de rechterlijke orde.

7. Zodoende werd er in het strafprocesrecht geen nieuw begrip ingevoerd, doch, zoals de heer verslaggever Cholet het uitdrukte, keerde men integendeel terug, na het stelsel der volstreekte gelijkheid van de revolutionaire periode, tot meer gezonde gedachten, waarbij de oude en ware principes van de openbare orde opnieuw in ere gebracht werden en hun kracht terugvonden (9).

8. De artikelen 479 en volgende van het Wetboek van Strafvordering omvatten een geheel van rechtsregelen betreffende de uitoefening van de publieke vordering, het gerechtelijk strafonderzoek en de bevoegdheid van de vonnisgerechten in zake van misdaden en wanbedrijven gepleegd door leden van de rechterlijke orde of sommige andere ambtenaren.

9. Het stelsel, dat door deze wetteksten ingericht wordt, pleegt men « voorrecht van rechtsmacht » te noemen, alhoewel deze uitzonderlijke bepalingen geenszins een « voorrecht », noch zelfs enig voordeel inhouden ten bate van de personen op wie ze toepasselijk zijn. Men mag bovendien voorhouden dat zo de benaming, die aan deze uitzonderlijke procedure doorgaans gegeven wordt, onjuist is, de bepalingen zélf, waarbij zij ingericht wordt, meerdere leemten vertonen en niet steeds van iedere duisterheid ontdaan zijn, waar-

door de rechtspracticus, zoniet de exegeet, wel eens voor moeilijke problemen komt te staan.

10. Nu dat een volledige heraanpassing of zelfs hervorming van ons strafprocesrecht in het verschieft ligt, kan het misschien enig nut opleveren een korte samenvatting van de huidige procedure in zake van het zogenoemd voorrecht van rechtsmacht te schetsen, de bijzonderste leemten en onnauwkeurigheden ervan te onderzoeken en enkele zeer bescheiden suggesties voor haar verbetering naar voren te brengen.

* * *

11. Zoals zoëven gezegd, heeft de wetgever van 1808 ten deze geen volledig nieuwe begrippen uitgedacht, doch veeleer enkele regelen van de rechterlijke inrichting uit het Oud Regime hernomen en aangepast. In het begin van de Franse Omwenteling was een der eerste daden van de Nationale Vergadering geweest, alle bestaande gerechten uit de weg te ruimen, de venaliteit van de rechterlijke ambten af te schaffen en, in de nieuw ingerichte ambten, voor betrekkelijk korte tijd verkozen magistraten aan te stellen. De vrederechten, naar Engels en Hollands model ingericht, vervingen de jurisdictie van de provoosten; de districtrechtbanken, voorlopers van onze rechtbanken van eerste aanleg, namen de plaats in van de baljuwrechtbanken, drostenijen en landgerechten; de Parlementen, daarentegen, werden niet vervangen: zij hadden sterk bijgedragen (vooral het Parlement van Parijs) tot de ondermijning van het Koninklijk absolutisme en zodoende het uitbreken en wellukken van de Revolutie in de hand gewerkt; maar juist daarom, omdat de Parlementen, naast hun jurisdictionele werksfeer, een te sterke politieke macht hadden verworven, waarvan zij tenslotte hoofdzakelijk gebruik maakten ter verdediging van hun eigen voorrechten, stond de Constituante er vijandig tegen en wou zij geen Hoven van beroep inrichten, uit vrees dat dergelijke belangrijke rechterlijke korpsen zich de vroegere macht van de Parlementen zouden eigen maken. Het waren de districtrechtbanken die tegenover elkaar in graad van hoger beroep zetelden, volgens een ingewikkeld stelsel van achtereenvolgende uitschakeling van een reeks rechtbanken door de partijen.

Weliswaar werd het ganse systeem bekrond met een « rechtbank van Cassatie », waarvan de oprichting (10) echter niet zonder heftige tegenstand geschiedde: voor Le Chapelier moest de eenheid van de rechtspraak immers niet verzekerd worden, want hij noemde de jurisprudentie « la plus détestable de toutes les institutions », terwijl Robespierre de zienswijze verdedigde dat « dans un Etat qui a une constitution et une législation, la jurisprudence des tribunaux n'est autre chose que la loi ».

In voormelde organisatie, hoofdzakelijk gesteund op het principe der volstreekte gelijkheid, was er geen plaats voor enige bevoorrechte, laat staan uitzonderlijke procedure noch bevoegdheid.

Daarom sprak de heer Cholet (11) van een terugkeer tot de oude en ware principes.

12. En nochtans, indien de bijzondere regelen die in 1808 voorgeschreven werden voor de vervolging en de beoordeling van de leden der rechterlijke orde, in een zekere zin een terugkeer uitmaakten naar vroegere toestanden, betekende dit allermint dat de magistratuur hierdoor in enige mate de vroegere bevoorrechte positie, die zij als « noblesse de robe » destijds bekleedde, zou terugvinden. De eigenlijke voorrechten, waar-

onder de talrijke fiscale vrijstellingen wel de meest hoofdzakelijke waren, werden tijdens de nacht van 4 tot 5 augustus 1789 (« la nuit du génèreux délire ») voorgoed afgeschaft en zouden niet meer in het leven geroepen worden. De uitdrukking « voorrecht van rechtsmacht » is dan ook slechts een herinnering aan het Oud Regime, maar de wetsbepalingen, waaraan deze benaming gegeven wordt, beogen veel minder de inrichting van enig voorrecht dan de verzekering van de onafhankelijkheid der magistraten en van een goede rechtsbedeling (12).

13. Het nagestreefd doel is immers, zoniet uitsluitend, dan toch hoofdzakelijk te vinden in beschouwingen van algemeen belang, die tijdens de voorbereidende werken van het wetboek van 1808 herhaaldelijk opgesomd werden (13): men heeft het als een noodzakelijkheid erkend, bijzondere waarborgen in te stellen om, aan de ene kant, de Maatschappij te beschermen tegen de straffeloosheid van hen, die met de rechtsbedeling belast zijn, doch ook, aan de andere kant, om diezelfde personen op hun beurt van tergende of onrechtvaardige vervolgingen te vrijwaren (14). Personen, die door hun gerechtelijke activiteit blootgesteld zijn aan tergende en roekeloze handelingen van diegenen, tegen wie zij moeten optreden, dienen tegen het gevaar van niet gegronde vervolgingen te worden beschermd (15). Bovendien moet er in elk geval vermeden worden dat, bij strafvervolgingen tegen magistraten of sommige andere ambtenaren, deze al was het maar met een schijn van partijdigheid, d.i. ofwel te streng, ofwel integendeel met te veel toegevendheid, zouden behandeld worden.

Daarom dient te worden belet dat een magistraat zou bekeurd worden door zijn ondergeschikten en vervolgd of gevonnist door zijn rechtstreekse ambtgenoten (16). Daarom ook dienen het onderzoek en de strafrechtspiegeling te worden toevertrouwd aan de overheden, die gewoonlijk door de wet belast worden met de uitoefening van het toezicht of de tucht op de betrokken personen (17).

14. De waarborg die, in zake strafrechtelijke vervolgingen, voor de leden van de rechterlijke orde ingesteld werd, is zodoende volledig bevat in het hoger gerecht, dat over het feit zal moeten vonnissen, indien het slechts een wanbedrijf betreft, of dat tot het gerechtelijk strafonderzoek moet overgaan, indien het om een misdadig gaat (18).

15. Deze regelen van het strafprocesrecht, die het zogenoemd voorrecht van rechtsmacht beheersen, wijken af van het gemeen recht en moeten dus op beperkende wijze geïnterpreteerd en toegepast worden (19). Het zijn tevens regelen van openbare orde, want zij werden ingesteld, niet omwille van de personen op wie zij toepasselijk zijn, doch om redenen van algemeen belang tot bescherming van de maatschappij en tot vrijwaring van het door die personen bekleed ambt, tegen eventuele misbruiken.

Het gevolg hiervan is, niet alleen dat de gewone rechtbanken, vóór wie desgevallend een soortgelijke procedure aanhangig zou gemaakt worden, zich *ambts-halve* onbevoegd moeten verklaren, doch tevens dat de rechtsonderhorige zélf, op wie het voorrecht van rechtsmacht toepasselijk is, *dit in generlei mate noch op generlei wijze kan noch mag verzaken* (20).

16. Dit geldt voor iedere fase van de strafrechtspiegeling, ook reeds tijdens het gerechtelijk strafonderzoek en zelfs in de loop van het strafrechtelijk opsporingsonderzoek. Zo kan er, ten opzichte van de personen

die het voorrecht van rechtsmacht genieten, in principe geen rechtsgeldige daad van onderzoek verricht worden tenzij uitsluitend door de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, ofwel in uitvoering hetzij van een van hem uitgaande uitdrukkelijke opdracht, hetzij van een door hem genomen vordering. Wanneer dus een politieofficier of -ambtenaar (21) dient te verbaliseren in verband met een misdrijf, door een van die personen gepleegd of hem ten laste gelegd — en een praktische en dagelijkse toepassing hiervan vinden wij in het optreden van de politie bij verkeersongevallen of verkeersinbreuken —, zal het door hem opgesteld proces-verbaal, bij wijze van inlichtingen, omvatten: al de nodige, nuttige of gepaste vaststellingen omtrent de feiten en de omstandigheden waarin ze voorgevallen zijn, alsook in voorkomend geval omtrent veroorzaakte schade of lichamelijke letsels, de verklaringen van klager(s), slachtoffer(s), getuigen of andere betrokken personen, de vereenzelving van de persoon die het voorrecht van rechtsmacht geniet en de vaststelling van zijn hoedanigheid, onder meer door inzage van de bescheiden die hij overlegt (ook van de boordbescheiden van zijn motorvoertuig, indien het om een verkeersongeval of om een verkeersinbreuk gaat).

17. Wat echter de officieren van politie of andere optredende ambtenaren van de openbare macht in principe geenszins is geoorloofd, is de ondervraging of het verhoor van de persoon die het voorrecht van rechtsmacht geniet, evenals het deze laatste volstrekt niet toegelaten is zich tot dergelijke ondervraging of verhoor te lenen, verre van er zich spontaan of bereidwillig aan te onderwerpen of er de politieofficier of -ambtenaar uitdrukkelijk om te verzoeken. Zodoende zou hij immers het voorrecht van rechtsmacht verzaken, dat ingesteld werd, niet in het belang van zijn persoon, doch in het openbaar belang en tot bescherming van de functie alsmede van de aard, de waardigheid en de achting van het korps waarvan de titularis deel uitmaakt (22). In tegenstelling met hetgeen zich in de praktijk nog al te dikwijls voordoet, heeft hij, die het voorrecht van rechtsmacht geniet, zodus de wettelijke verplichting dit voorrecht onmiddellijk in te roepen, wijl, bij het opsporen en vaststellen van misdaden of wanbedrijven, waarbij deze persoon zou kunnen betrokken zijn, de politieofficiëren en -ambtenaren eveneens tot wettelijke verplichting hebben dit voorrecht, zelfs tegen de wil van de belanghebbende in, stipt in acht te nemen.

18. Het kan zich nochtans voordoen, dat de belanghebbende persoon er werkelijk redenen toe heeft, bij de vaststelling der feiten of onmiddellijk daarna, de aandacht op bepaalde gegevens van het eerste onderzoek terstond te vestigen, ofwel inlichtingen te verstrekken waarvan het voorwerp zonder verwijl kan of dient te worden nagegaan. Het spreekt vanzelf dat aan ieder rechtmatig verzoek van de persoon die het voorrecht van rechtsmacht geniet, ten einde bepaalde op- of aanmerkingen in het aanvankelijk proces-verbaal te doen opnemen, de bevoegde politieofficier of ambtenaar dadelijk gevolg zal geven met de bezorgdheid, die bij al de medewerkers van het gerecht past, om steeds de objectieve waarheid op te sporen alsmede de rechten van de verdediging te eerbiedigen. Gelet op de vereisten van de immuniteit die de belanghebbende geniet, kan deze plicht vervuld worden door het opnemen in het proces-verbaal van de gewenste aan- of opmerkingen, doch enkel in de bewoordingen van de onrechtstreekse vorm, zoals b.v.: « Dhr. X... doet ons opmerken dat... » ofwel « dhr. X... vestigt de aandacht op volgende feiten en gegevens... ».

19. Het even besproken verbod tot verhoor of onderzaking van een persoon die het voorrecht van rechtsmacht geniet, betreft daarentegen enkel de gevallen waarin dergelijke persoon een misdrijf, dat een correctionele of criminele straf meebrengt, dus een wanbedrijf of een misdaad, zou hebben gepleegd, of wanneer uit de eerste vaststellingen of uit het opsporingsonderzoek aanwijzingen van schuld wegens zulkdanig misdrijf tegen hem zouden rijzen. Wanneer deze laatste evenwel uitsluitend als aangever, aanklager of getuige in zake optreedt of tussenbeide komt, speelt het voorrecht van rechtsmacht geen rol en mag hij, zoals om het even welke rechtsonderhorige, onderzakt en verhoord worden.

* * *

20. De wetsbepalingen, die de besproken uitzonderlijke procedure en bevoegdheid regelen, vormen een hoofdstuk dat als titel draagt: « Misdaden door rechters gepleegd buiten hun ambt en bij de uitoefening van hun ambt ». Deze titel is onjuist en onvolledig. Bedoeld hoofdstuk beoogt inderdaad, buiten de misdaden, ook, en zelfs in de eerste plaats, de wanbedrijven die door magistraten zouden gepleegd worden. Bovendien worden in dit hoofdstuk vernoemd, niet alléén de leden van de rechterlijke orde, doch ook, in wel bepaalde gevallen, de officieren van gerechtelijke politie en andere ambtenaren.

Wij worden er aldus toe gebracht een dubbele vraag te beantwoorden: op welke misdrijven en op welke personen zijn de uitzonderlijke bepalingen, waarover wij het hier hebben, toepasselijk

21. 1) Het voorrecht van rechtsmacht komt enkel ter sprake voor feiten, die door het wetboek van strafrecht of door de bijzondere strafwetten met criminele of correctionele straffen beteugeld worden, dus voor misdaden en wanbedrijven. Voor overtredingen, zegge feiten voor dewelke enkel politiestrafen voorzien zijn, wordt er op de gewone regelen in zake procedure en bevoegdheid geen uitzondering gemaakt, tenzij, wel te verstaan, wanneer, wegens samenhang of verknochtheid, overtredingen samen met wanbedrijven of misdaden vervolgd worden.

22. De wetgever heeft immers geoordeeld dat de weinig zwaarwichtige aard van de strafvervolgingen wegens loutere overtredingen geen afwijking van de gewone regelen in zake bevoegdheid zou kunnen rechtvaardigen (23). Deze zienswijze kon misschien verdedigd worden in 1808, wanneer de tegenstelling: misdaden en wanbedrijven enerzijds, overtredingen anderzijds, uitsluitend tot voorwerp had de misdrijven van gemeen recht, door het Strafwetboek voorzien.

Maar wie zal het heden ten dage nog logisch en gerechtvaardigd vinden, dat een magistraat of een officier van gerechtelijke politie, die zijn autovoertuig aan de verkeerde kant van de straat heeft gestationeerd, hiervoor onder de bevoegdheid valt van de eerste kamer van het Hof van beroep, terwijl hij zich integendeel voor feiten van openbare dronkenschap, lichte gewelddaden of mondelinge beledigingen, die de waardigheid van zijn persoon en van zijn ambt toch heel wat méér in het gedrang brengen, vóór de politierechtbank zal moeten verantwoorden?

Het doel van de wetgever is o.m. geweest te beletten dat een magistraat op al te lichtzinnige wijze zou vervolgd worden, hetgeen een nadelige weerslag op gans de rechterlijke orde zou kunnen hebben. Kan men beweren dat dit doel bereikt wordt, wanneer de eerste

de beste rechtsonderhorige, desgevallend door wraakgevoelens beziel, langs de weg van de rechtstreekse dagvaarding een lid van deze orde voor de politierechtbank kan brengen?

Hoe kies zal de toestand zijn van de ambtenaar van het Openbaar Ministerie, die ertoe gebracht wordt te vorderen tegen een magistraat die zijn meerdere is in de hiërarchie en die desgevallend op het disciplinair vlak toezicht over hem uitoefent. En zal een politierechter tegenover een lid van een rechtbank van eerste aanleg of van een Hof van beroep zijn uitspraak kunnen verlenen, ik zeg niet met de vereiste onpartijdigheid, doch met het gerust gemoed dat voor een goede rechtsbedeling onontbeerlijk is?

23. Gaat het echter om een misdaad of om een wanbedrijf, dan zal het voorrecht van rechtsmacht steeds in acht moeten genomen worden, ongeacht of het feit tot het domein van het gemeen recht behoort of door bijzondere wetten voorzien wordt, het weze een klacht-delict of een misdrijf waarvan de vervolging normaal gesproken aan een of ander beheer, bijv. aan het beheer van douanen en accijnzen, voorbehouden is (24). Weliswaar zal, voor een wanbedrijf door middel van de drukpers of voor een politiek delict, het grondwettelijk beginsel van de bevoegdheid van de jury gehandhaafd blijven, maar de uitoefening van de openbare vordering en de procedure van het vóóronderzoek zullen niettemin door de artikelen 479 en volgende van het wetboek van strafvordering beheerst worden (25).

24. Op de regelen betreffende het voorrecht van rechtsmacht bestaan er in werkelijkheid maar twee uitzonderingen: te weten, in zake zittingsmisdrijven en misdrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, wanneer deze laatste in oorlogstijd gepleegd werden.

25. Wanneer een misdrijf gepleegd wordt op de rechtszitting van een Hof of van een rechtbank, dus onder de ogen van de rechter en van het publiek, neemt men aan dat de redenen, die de wetgever ertoe gebracht hebben, ten aanzien van bepaalde personen een bijzondere procedure en een uitzonderlijke bevoegdheid in te stellen, niet voorhanden zijn (26). Hier moet er inderdaad niet gevreesd worden dat de magistraat of de ambtenaar het voorwerp zou zijn van een kwaadwillige of onbezonnen beschuldiging of aanklacht. Maar mag men werkelijk beweren dat het gevaar voor een al te grote toegevendheid of, integendeel, voor een overdreven strengheid in dergelijk geval nooit zal kunnen rijzen? Het hoger belang van een goede rechtsbedeling vereist evenwel dat de uitzonderlijke storing van de openbare orde, die door een zittingsmisdrijf teweeggebracht wordt, onmiddellijk en zonder enig uitstel zou beteugeld en gesanctioneerd worden, zodat de rechtsmacht, vóór dewelke de feiten zich voordoen, daartegenover niet ontwapend mag blijven.

26. Wat daarentegen de misdrijven betreft tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, stellen artikelen 1 en 2 van de besluitwet van 26 mei 1944 de bevoegdheid van de militaire rechtbanken vast voor de misdrijven voorzien bij artikelen 113 en 123 quinquies van het Strafwetboek, en dit totdat het leger op vredesvoet wordt hersteld en ten laatste tot het verstrijken van de twaalf maanden die volgen op de totale bevrijding van het grondgebied. Waar deze algemene beschikking enkel een uitzondering aanduidt in geval van strijdige bepalingen van de wetten van militaire strafvordering, maakt zij integendeel geen melding van strijdige bepalingen van het wetboek van strafvordering. Ten

andere, artikel 3 van de wet van 19 juli 1934 bepaalde reeds dat, in tijd van oorlog, de daders of medeplichtigen van misdrijven voorzien door hoofdstuk II, titel I, Boek II van het Strafwetboek, gevonnist zouden worden door de militaire rechtbanken. Deze wet had tot doel, de besluitwet van 11 oktober 1916 — afgeschaft door artikel 16 van de wet van 30 april 1919 — gedeeltelijk opnieuw in werking te stellen, terwijl het uit het verslag aan de Ministerraad, dat de besluitwet van 26 mei 1944 voorafgaat, blijkt dat deze besluitwet hoofdzakelijk ingegeven werd door artikel 7 van de besluitwet van 11 oktober 1916, die op haar beurt geweld heeft — aldus luidt het verslag aan de Koning — dat de militaire rechtbanken bevoegd zouden zijn bij uitsluiting van elk ander gerecht, «welke ook de hoedanigheid van de dader of van de medeplichtige van het misdrijf weze» (27).

27. 2° Wie zijn nu de personen, die het voorrecht van rechtsmacht genieten?

Hier dient een onderscheid gemaakt te worden. Sommige personen zijn aan de ter zake voorziene uitzonderlijke regelen onderworpen, om het even of de feiten, die hun ten laste gelegd worden, buiten of in de uitoefening van hun ambt gepleegd werden; op anderen, daarentegen, zal het voorrecht van rechtsmacht slechts toepasselijk zijn, wanneer zij vervolgd worden wegens misdaden of wanbedrijven, gepleegd in de uitoefening van hun ambt.

28. a) Tot de eerste categorie behoren de magistraten, opgesomd in artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering, te weten: de vrederechters, de magistraten in de rechtbanken van eerste aanleg en in de parketten bij deze rechtbanken; verder vermeldt artikel 481 van hetzelfde wetboek de leden van de Hoven van beroep en de magistraten van het Openbaar Ministerie bij die Hoven, terwijl de wet van 15 juni 1899 (artikelen 134 en 135), die de Titel II van het Wetboek van Militaire Strafvordering uitmaakt, gewag maakt van de Voorzitter van het Militair Gerechtshof, de Auditeur-generaal en zijn substituten, alsmede de krijgsauditeurs en hun substituten.

Het wetboek van 1808 spreekt niet van de leden van het Hof van Cassatie, maar artikel 10 van de wet van 20 april 1810 bepaalt dat wanneer deze magistraten verdacht worden van wanbedrijven, artikel 479 van voormeld wetboek op hen toepasselijk zal zijn.

29. Deze laatste wetsbepaling vermeldt tevens, naast de leden van de Hoven van beroep, waarvan art. 481 van het Wetboek van Strafvordering reeds melding maakt, de groot-officiëren in het Erelegioen, de generaals die het bevel voeren over een legerdivisie of een departement, de leden van het Rekenhof en de prefecten.

Indien de groot-officiëren van onze Belgische Nationale Orden met deze van het Frans Erelegioen niet kunnen gelijkgesteld worden en hier dus buiten beschouwing vallen, wordt er doorgaans toch aangenomen dat de wet van 1810 in België toepasselijk blijft op de officieren-generaal die over een militaire omschrijving of een provincie het bevel voeren, alsmede op de leden van het Rekenhof (enkel de Voorzitter en de Raadsheren) en, bij gelijkstelling met de Franse prefecten, op de provinciegouverneurs, alhoewel er hierover nochtans geen eensgezindheid bestaat (28).

30. De rechtspraak en de rechtsleer zijn het daarentegen eens om aan te nemen dat de plaatsvervangende magistraten, te weten de plaatsvervangende vrede-

rechters en de plaatsvervangende rechters in de rechtbanken van eerste aanleg, in dezelfde voorwaarden als de effectieve magistraten het voorrecht van rechtsmacht genieten (29), dus zowel buiten als in de uitoefening van hun ambt. Laat ons in verband hiermede aanstippen dat, in het enig geval waar de wetgever iets bepaald heeft betreffende het voorrecht van rechtsmacht van plaatsvervangende magistraten, namelijk van de plaatsvervangende krijgsauditeurs, hij enkel het geval heeft voorzien, waar deze vervolgd worden wegens misdaden of wanbedrijven gepleegd in de uitoefening van hun ambt.

31. Eindelijk heeft artikel 57 van de wet van 23 december 1946 het voorrecht van rechtsmacht toegekend aan de leden van de Raad van State, terwijl door artikel 14 van de wet van 15 april 1958 ditzelfde voorrecht uitgebreid werd tot de leden van het Auditoraat bij deze Raad.

32. b) Op een tweede reeks personen wordt het voorrecht van rechtsmacht enkel toegepast wanneer zij vervolgd worden wegens misdaden of wanbedrijven gepleegd in de uitoefening van hun ambt. Het betreft hier de rechters in de rechtbanken van koophandel, de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de politierechtbanken en de officieren van gerechtelijke politie, zowel deze met beperkte als die met algemene bevoegdheid (30).

33. c) Stippen wij hierbij onmiddellijk aan dat, omwille van de ondeelbaarheid van de procedure, de bijzondere rechtspleging en de uitzonderlijke bevoegdheid voorzien door de artikelen 479 en volgende van het Wetboek van Strafvordering, eveneens toepasselijk zijn op al wie, hetzij als mededader of medeplichtige aan dezelfde misdrijven, hetzij wegens andere, doch verknocde of connexe misdrijven, zelfs eenvoudige politieovertredingen, samen met de zoëven opgesomde personen vervolgd wordt (31).

Deze uitbreiding van het voorrecht van rechtsmacht op andere rechtsonderhorigen geschiedt enkel «ne continentia causae dividatur». Zij vereist dus dat de strafvervolgung *gelijktijdig* geschiedt tegen de «bevoorrechte persoon» én de wegens mededaderschap, medeplichtigheid of verknocde misdrijf vervolgte verdachte. Indien de eerste om een of andere reden buiten zaak wordt gesteld, herneemt het gemeen recht zijn volle toepasselijkheid tegenover de tweede (32). Hetzelfde geldt wanneer deze laatste pas ontdekt of vervolgd wordt na de eerste (33).

34. Om te oordelen of de uitzonderlijke bepalingen betreffende de rechtspleging en de bevoegdheid toepasselijk zijn, moet men zich, in principe, plaatsen op het ogenblik waarop het misdrijf gepleegd werd: de verdachte moet, op dat ogenblik, de hoedanigheid bezeten hebben die het voorrecht van rechtsmacht meebrengt; de omstandigheid dat hij, sedertdien, deze hoedanigheid zou verloren hebben, hetzij dat zijn ontslag aanvaard werd, hetzij dat hij uit zijn ambt werd ontzet, is hier van geen tel; de redenen die de wetgever ertoe gebracht hebben, de besproken uitzonderlijke bepalingen uit te vaardigen, blijven in dergelijk geval geldig: de mogelijkheid van een lichtzinnige, tergende of kwaadwillige aanklacht moet steeds kunnen tegenwerkt worden; het gevaar voor een al te toegevend of, integendeel, al te strenge repressie moet evenzeer geweerd worden (34).

35. Om dezelfde redenen zal er evenwel van voormelde regel afgeweken worden indien de verdachte

pas na het plegen van de feiten bekleed werd met de hoedanigheid omwille waarvan het voorrecht van rechtsmacht ingesteld wordt: vanzelfsprekend en per definitionem kan deze uitzondering niet gelden voor de rechtsonderhorigen op wie dit voorrecht enkel toepasselijk is wegens misdrijven gepleegd in de uitoefening van hun ambt; maar voor al de anderen, te weten de magistraten en ambtenaren van de eerste categorie, voor wie het geen belang heeft of zij de feiten gepleegd hebben in of buiten de uitoefening van hun ambt, zal er gehandeld worden overeenkomstig de uitzonderlijke bepalingen, zelfs wanneer de strafvervolging ingesteld wordt wegens feiten die vóór hun benoeming gepleegd werden (35).

36. Blijft dan nog de vraag of het voorrecht van rechtsmacht mag ingeroepen worden door magistraten of met hen gelijkgestelde ambtenaren die, na de neerlegging van hun ambt, een misdaad of een wanbedrijf gepleegd hebben.

Sommige auteurs hebben de zienswijze vooropgesteld dat de *ere-magistraten* (dus de gewezen magistraten aan wie de machtiging verleend werd om de eretitel van hun ambt te voeren), net zoals de magistraten die hun functies nog uitoefenen, het voorrecht van rechtsmacht genieten.

Aldus:

1) *J. Constant*, op. et loc. cit. nr. 24, die vooropstelt: « Il est de doctrine et de jurisprudence que les magistrats honoraires peuvent, comme les magistrats en fonctions, se prévaloir du bénéfice de la juridiction privilégiée. Cette jurisprudence est basée sur l'article 3 du décret du 2 octobre 1807 concernant la mise à la retraite des magistrats du Ministère Public (36). et sur l'article 77 du décret du 6 juillet 1810, disposant que les magistrats honoraires de la Cour d'appel, mis à la retraite après trente ans de fonctions, continueront à jouir des honneurs et privilèges attachés à leur état (37). Aucune disposition analogue n'existe dans la loi belge du 25 juillet 1867 relative à la mise à la retraite des magistrats. Il semble que l'article 77 du décret du 6 juillet 1810 n'ayant jamais été abrogé ni explicitement, ni tacitement, est toujours applicable en Belgique. »

2) *R. Warlomont*, in zijn werk « Le Magistrat » - nr. 796, schrijft: « ...Il est consacré par la doctrine et par la jurisprudence que le magistrat honoraire jouit du privilège de juridiction, celui-ci ayant été institué en considération non seulement du caractère du magistrat lui-même, mais du corps auquel il appartient à titre quelconque. - Cass. fr. 7 juillet 1886, D.P. 1, 297 et P.B., v° Compétence criminelle, n° 152. — En est-il de même du magistrat retraité? Il y a lieu de répondre affirmativement et a fortiori au cas où, en Belgique, le magistrat, ayant été atteint par la limite d'âge et non démissionnaire, est admis au bénéfice de l'éméritat. - Civ. Bruxelles, 16 mai 1947, Pas. 1947, III, 23. »

3) *Braas*, op. cit., beperkt er zich toe, onder voetnoot nr. 2, blz. 848 - nr. 1194, het volgende vast te stellen: « Suivant certaines décisions françaises, le privilège de juridiction continuerait d'exister pour les magistrats émérites ou honoraires. Cette jurisprudence se fonde sur l'article 3 du décret du 2 octobre 1807 et sur l'article 77 du décret du 6 juillet 1810. Le premier de ces textes porte que les magistrats se trouvant dans cette situation conservent leur titre, leur rang et leurs prérogatives honorifiques; le second leur maintient les honneurs et privilèges attachés à leur état - Voy. Cass. fr. 7 juillet 1886, D.P. 1886, 1, 297; trib. de Die, 20 août 1877, D.P. 1878, 3, 6.

Il n'existe pas de décision en ce sens en Belgique.

La loi de 1867 sur la mise à la retraite des magistrats est muette à cet égard... »

37. Deze zienswijze, die uitsluitend gesteund is op Franse teksten uit het eerste Keizerrijk en op Franse rechtspraak (38), is klaarblijkelijk in al te absolute bewoordingen uitgedrukt en niet genoeg genuanceerd, daar zij geen onderscheid maakt tussen, aan de ene kant, de magistraten die hun ambt neergelegd hebben omdat zij de leeftijdsgrens hadden bereikt of omdat zij, vóór het bereiken van de leeftijdsgrens, wegens gezondheidsredenen op rust werden gesteld, en, aan de andere kant, de magistraten wier ontslag aanvaard werd wegens redenen van persoonlijke aard of wegens einde van hun mandaat in geval van tijdelijke functies, en die er niettemin ook toe kunnen gemachtigd worden, de eretitel van hun ambt te voeren.

38. 1) De opruststelling wegens het bereiken van de leeftijdsgrens kan al dan niet recht geven op het emeritaat. Het begrip van het *eremitaat* van de onafzetbare magistraat werd duidelijk en op definitieve wijze bepaald en uitgestippeld in de conclusiën van de heren Procureurs-generaal bij het Hof van Cassatie Paul Leclercq en Léon Cornil vóór de cassatie-arresten van 25 oktober 1934 (Pass. 1935, I, 29 tot 42) en van 20 april 1950 (Pas. 1950, I, 560 tot 572), alsmede door laatstvermeld arrest:

a) De onafzetbare magistraat, die de leeftijd bepaald bij artikel 1 van de wet van 25 juli 1867 bereikt en in de voorwaarde verkeert vereist bij artikel 9, alinea 1 van deze wet om recht te hebben op het emeritaat, behoudt zijn hoedanigheid van magistraat, met de eraan verbonden prerogatieven; hem wordt enkel de macht ontnomen te zetelen.

b) De magistraat, die de leeftijdsgrens bereikt zonder de dertig jaren dienst te hebben vervuld, die door de wet voor het emeritaat vereist zijn, bevindt zich in dezelfde toestand, met dit verschil nochtans dat hij geen recht heeft op het eremitaat maar op een pensioen berekend op grond van artikel 9, alinea 3, van de wet van 25 juli 1867. Het valt niet te betwijfelen dat de uitzonderlijke bevoegdheid- en procedureregelen, bepaald bij artikelen 479 en volgende van het Wetboek van Strafvordering, van toepassing zijn op de magistraten die aldus op rust worden gesteld wegens het bereiken van de leeftijdsgrens; de uitvoerige en doorslaande uiteenzetting van de heer Procureur-generaal Paul Leclercq in zijn hierboven aangehaalde conclusiën heeft zulks duidelijk doen uitschijnen. Dezelfde magistraat, alsook de heer Procureur-generaal Léon Cornil hebben bovendien in hun bovenvermelde conclusiën bewezen dat de emeritus-magistraat de machtiging van de Uitvoerende Macht niet behoeft te bekomen tot het voeren van de eretitel van zijn ambt: hij put dit recht uit de wet zelf.

39. 2) De heer Procureur-generaal Paul Leclercq maakt een duidelijk onderscheid tussen de *opruststelling wegens gebrek of ziekte* en het *ontslag*.

Uit zijn uiteenzetting blijkt dat de magistraat, die wegens gezondheidsredenen op rust werd gesteld, bij toepassing van artikel 2 der wet van 25 juli 1867, niet kan worden beschouwd als zijnde « démis de ses fonctions » (Pas. 1935, I, 33, kol. 2). Aldus is deze wet verenigbaar met het voorschrift van artikel 100 der Grondwet.

In haar verslag omtrent het wetsontwerp dat de wet van 1845 geworden is, onderzocht de Commissie ach-

tereenvolgens het geval waarin de magistraat op rust zou worden gesteld wegens gebrek of ziekte, en het geval waarin hij, op zijn verzoek, op rust zou worden gesteld wegens het bereiken van de leeftijdsgrens; het verslag voegde er letterlijk aan toe: « Il est entendu que dans l'un et l'autre cas, les magistrats mis à la retraite conserveront tous leurs titres honorifiques » (Pasinomie 1845, blz. 296, noot 1, 2de kolom).

De wet van 25 juli 1867 heeft dit voorstel van de Commissie der Kamer van Volksvertegenwoordigers, uitgebracht tijdens de besprekingen der wet van 1845, aanvaard en zelfs uitgebreid.

40. Hieruit zou men geneigd zijn af te leiden, dat de wegens gezondheidsredenen op rust gestelde magistraat, onder oogpunt van voorrecht van rechtsmacht, tucht en onverenigbaarheden, zich in dezelfde toestand bevindt als de magistraat die zijn ambt neergelegd heeft omdat hij de leeftijdsgrens had bereikt.

De vaststelling van een leeftijdsgrens is immers niets anders dan de uitdrukking van het wettelijk vermoeden, dat de betrokkene er niet meer toe in staat is zijn mbt te vervullen, hetgeen werkelijk het geval is wanneer hij, wegens gezondheidsredenen, vroegtijdig op rust gesteld wordt.

Zoals wij het verder zullen zien, heeft het Hof van Cassatie nochtans, in een recent arrest, een andere zienswijze aangenomen.

41. In elk geval dient er te worden opgemerkt dat de machtiging tot het voeren van de eretitel van rechterlijke functies enkel een gunst is, die door het Staatshoofd aan belanghebbende wordt verleend, en waardoor laatstgenoemde geen ander recht bekomt dan dit van de eretitel van zijn gewezen functies te voeren.

Deze aangelegenheid wordt thans geregeld door artikel 7 van de wet van 21 juli 1844, dat luidt: « Tout magistrat, fonctionnaire ou employé, qui aura bien mérité dans l'exercice de ses fonctions, pourra, à sa retraite, être autorisé par le gouvernement à conserver le titre honorifique de son emploi ».

Vroeger waren andere bepalingen op de magistraten van toepassing, te weten: artikel 3 van het keizerlijk decreet van 2 oktober 1807, betreffende de ontslagverlening aan de magistraten van het Openbaar Ministerie, en artikel 77 van het keizerlijk decreet van 6 juli 1810, betreffende de voorzitters en raadsheren van het Hof van beroep, aan wie ontslag verleend wordt.

42. In strijd met de hierboven weergegeven mening, geopperd door J. Constant en R. Warlomont, wil het ons voorkomen dat de zoëven aangehaalde wettelijke bepalingen, niet enkel door artikel 7 der wet van 21 juli 1844, doch ook door de bepalingen der wetten van 17 februari 1849 en 25 juli 1867 impliciet opgeheven werden.

Inderdaad, artikel 7 der wet van 21 juli 1844, dat van toepassing is op alle op rust gestelde magistraten, voorziet niet welke ere-magistraten de voorrechten van hun staat zullen blijven genieten en aan de algemene vergaderingen en openbare plechtigheden zullen blijven deelnemen.

De artikelen 189 tot 192 der wet van 18 juni 1869, betreffende de ranglijsten en de voorrang, maken geen melding van de ere-magistraten. Het is dan ook terecht dat, in 1869, door de bevoegde overheden beslist werd dat het honorariaat of de ere-graad nog enkel de titel bewaart en aan de ere-magistraten geen enkel recht toekent tot het innemen van een klasseringsrang op

een openbare plechtigheid (Rép. prat. dr. b., V^o Honneurs et Préséances, nr. 80, 3°).

Het is ook uitsluitend bij toepassing van de grondwettelijke beginselen dat de wegens ouderdom of gezondheidsredenen op rust gestelde magistraten het recht bewaren op « les honneurs attachés à leur siège » (conclusiën van de heer Procureur-generaal Paul Leclercq, Pas. 1935, I, 34); het bewaren van dit recht is onafhankelijk van de eretitel van hun ambt.

Op te merken valt nochtans dat deze magistraten, alhoewel zij theoretisch de eerbetuigingen bewaren die zij voorheen genoten, evenwel niet vermeld worden op de ranglijsten, daar artikel 189 der wet van 18 juni 1869 dit niet voorziet. Het wordt hun evenmin toegelaten deel te nemen aan de beraadslagingen van de algemene vergaderingen, maar de reden hiervan is dat dergelijke deelneming een daad uitmaakt van de functie die de op rust gestelde magistraat niet meer mag uitoefenen.

In een advies uitgebracht op haar vergadering van 15 januari 1954 door de sectie der magistraten van de Commissie voor de Rechterlijke Inrichting, subcommissie van de Hoven en rechtbanken, ingesteld bij Regentsbesluit van 23 januari 1948, werd met nog meer nadruk dezelfde zienswijze verdedigd. Dit advies luidde o.m. letterlijk als volgt:

« Het emeritaat heeft niet voor gevolg dat de magistraat uit zijn ambt ontslagen wordt; het ontnemt hem enkel de uitoefening ervan. De emeritus-magistraat blijft lid van de rechterlijke orde, hij blijft onderworpen aan de gerechtelijke tucht en geniet het voorrecht van rechtsmacht.

» Voor de magistraten die de vereiste voorwaarden niet verenigen om recht te hebben op het emeritaat, brengt de ontslagverlening tegelijk het neerleggen van de uitoefening van het ambt en het verlies van de hoedanigheid van lid van de rechterlijke orde mede. Het is dienaangaande zonder belang dat de magistraten aan wie ontslag verleend wordt het recht hebben de eretitel van hun ambt te voeren.

» Sommige auteurs zijn weliswaar van oordeel dat al de magistraten aan wie ontslag verleend werd en die gemachtigd zijn de eretitel van hun ambt te voeren hetzelfde statuut genieten als de emeritus-magistraten (zie Constant, Le privilège de juridiction, nr. 24). Zij steunen op artikel 3 van het decreet van 2 oktober 1807 betreffende de ontslagverlening aan de magistraten van het openbaar ministerie en op artikel 77 van het decreet van 6 juli 1810 betreffende de ere-magistraten van het Hof van beroep aan wie ontslag verleend wordt. Doch men kan zich afvragen of die bepalingen nog gelden.

» De wetten van 21 juli 1844, van 17 februari 1849 en van 25 juli 1867 hebben de ontslagverlening aan de magistraten en de gevolgen die zij uit oogpunt van de titel en van het statuut medebrengt, volledig geregeld. Zij moeten bijgevolg de bepalingen van de keizerlijke decreten van 1807 en van 1810 opheffen hebben. Deze beoogden overigens slechts zekere categorieën van magistraten en de beperkende redactie ervan gaf geen gelegenheid tot een analoge toepassing.

» Thans zijn de regels betreffende de eregraad van de magistraten dezelfde als die betreffende de eregraad der ambtenaren. Het zijn de bepalingen van de wet van 21 juli 1844 zodat men, buiten het emeritaat, niet goed ziet hoe men aan de eregraad der magistraten een draagwijdte zou kunnen geven die van de eregraad der ambtenaren verschilt.

» Welnu, men betwist niet dat de ere-ambtenaar zijn publiek karakter verloren heeft; dat hij niet meer

» aan de tucht onderworpen is (Rép. prat. V^o Discipline » judiciaire, nrs. 59 en 68).

» Uit het feit dat de magistraten aan wie, zonder » emeritaat, ontslag verleend werd geen rechter- » lijk ambt meer uitoefenen en geen lid meer zijn » van de rechterlijke orde (ten ware eershalve), wordt » afgeleid dat geen enkele der onverenigbaarheden, » bepaald bij de artikelen 174 tot 179 van de wet van » 18 juni 1869, op hen van toepassing is. Die onver- » enigbaarheden zijn immers uitdrukkelijk verbonden » ofwel aan de uitoefening van een rechterlijk ambt » (artt. 174, 175 en 177), ofwel aan de hoedanigheid » van lid van de rechterlijke orde (artt. 176 en 179).

» De redenen waarop die onverenigbaarheden ge- » steund zijn bestaan trouwens niet ten aanzien van » die magistraten. De wetgever heeft willen beletten » dat de magistraten een activiteit, die zij volledig aan » hun ambt moeten wijden, zouden versnipperen; hij » heeft voor dezelfde magistraat de mogelijkheid willen » uitsluiten rechterlijke ambten te cumuleren waarbij » hij zou geroepen zijn in verschillende gerechten te » zetelen en zelfs als lager rechter en als rechter in » beroep van eenzelfde zaak kennis te nemen; hij heeft » tenslotte de onafhankelijkheid van de rechters, zowel » jegens de andere machten als jegens de rechtzoe- » kenden, willen verzekeren (zie o.m. de conclusiën » van de heer Procureur-generaal Terlinden vóór Ver- » breking 12 februari 1906, Pas. 1906, I, 129).»

43. Merken wij op dat artikelen 12 en 13 der wet van 25 juli 1867 de bepalingen van artikelen 9 en 10 van deze wet toepasselijk verklaard hebben op de parketmagistraten, wat het emeritaat betreft alsmede wat de toelating aangaat tot het pensioen der magistraten van de zetel, die geen dertig jaar dienst tellen en de leeftijdsgrens bereiken, ofwel wanneer zij, wegens gezondheidsredenen, niet meer in staat zijn hun functies te blijven uitoefenen vooraleer zij die leeftijdsgrens bereiken.

Alhoewel zij niet onafzetbaar zijn, worden de magistraten van het Openbaar Ministerie dus met hun collega's van de zetel gelijkgesteld t.o.v. het emeritaat en de toelating tot het pensioen wegens ouderdom of gezondheidsredenen. Hun status is dus, op dat gebied, dezelfde als die van de rechters en raadsheren.

44. 3) Het ontslag wegens redenen van persoonlijke aard, daarentegen, is een werkelijk ontslag, d.i. een daad waarbij belanghebbende, wegens persoonlijke redenen die hij zelfs niet hoeft te doen kennen, zijn wil betekent zijn ambt neer te leggen. Wanneer deze daad de instemming van het Staatshoofd heeft ontvangen, is de belanghebbende niet meer bekleed met de hoedanigheid van magistraat; hij maakt in geen geval nog deel uit van de rechterlijke orde.

Het kan zelfs gebeuren dat dit ontslag enkel in schijn vrijwillig is en het door de hogere overheid in werkelijkheid wordt opgelegd, onder bedreiging van ergere sancties.

Dat evenwel het ontslag vrijwillig of gedwongen zij, hoe dan ook: de ontslaggevende magistraat, wiens ontslag door de Koning aanvaard wordt, houdt op het voorrecht van rechtsmacht te genieten, behoudens natuurlijk wanneer de strafbare handelingen gepleegd werden vóór het aanvaarden van dit ontslag of met dergelijke op dit tijdstip gepleegde strafbare feiten samenhangend zijn.

Deze ontslaggevende magistraat is niet meer aan de tucht van het korps onderworpen, evenmin aan het regime der onverenigbaarheden. De reeds voordien ingestelde tuchtvordering vervalt door het aanvaard

ontslag. Het eventueel verlenen aan de de ontslaggevende magistraat van het recht tot het voeren van de eretitel van zijn ambt wijzigt in generlei mate zijn status.

Op dat gebied gelden dezelfde regelen ten aanzien van de parketmagistraten als t.o.v. de zetelende magistratuur.

45. 4) Verder zijn er magistraten die ophouden deel uit te maken van de rechterlijke orde, omdat zij slechts tot tijdelijke functies benoemd werden en hun mandaat een einde genomen heeft. Hun toestand is dan dezelfde als die van de ontslaggevende magistraat. Het eventueel verlenen van de machtiging tot het voeren van de eretitel van dit tijdelijk ambt wijzigt in generlei mate hun status.

Zulks was b.v. het geval voor de advocaten die tot burgerlijke rechters benoemd werden bij de krijgsmagistraten te velde en, bij het einde van dit tijdelijk mandaat, machtiging ontvingen tot het voeren van de eretitel van dit ambt (zie o.m.: Cass. 2 juli 1951, Pas. 1951, I, 755, en noot R.H.).

Zulks was eveneens het geval voor talrijke substituten-krijgsauditeurs te velde, waarvan verscheidene sedertdien tot notaris of tot pleitbezorger benoemd werden, ofwel een bediening, betrekking of bedrijvigheid uitoefenen die met rechterlijke functies onverenigbaar zijn. Het verlenen aan deze gewezen magistraten van de machtiging tot het voeren van de eretitel van hun ambt brengt voor hen geenszins de prerogatieven of immuniteiten mede van bevoegdheid en procedure in verband met de wanbedrijven of misdaden die zij, na het einde van hun mandaat, zouden plegen.

46. 5) Het spreekt tenslotte vanzelf dat het verval uit hun functies, tegen magistraten van de zetel uitgesproken, overeenkomstig artikelen 100 van de Grondwet en 59 van de wet van 20 april 1810, alsmede de afzetting of revocatie van de parketmagistraten, overeenkomstig artikel 101 van de Grondwet, tot gevolg hebben dat de betrokkenen definitief ophouden deel uit te maken van de rechterlijke orde en o.m. geen aanspraak meer kunnen maken op het voorrecht van rechtsmacht, behoudens wederom ten aanzien van feiten, vóór hun afzetting gepleegd.

47. De twistvraag van de al dan niet toepasselijkheid van het zogenoemd voorrecht van rechtsmacht op de gewezen magistraten, wanneer het om misdrijven gaat, gepleegd na de neerlegging van hun ambt, werd, enkele jaren geleden en wellicht voor de eerste maal in België, duidelijk opgelost door een arrest van het Hof van Cassatie, dat betrekking had op een uitspraak van uw Hof (39). Het Opperste gerechtshof heeft geoordeeld dat, « wanneer een magistraat, zelfs op zijn verzoek doch krachtens de wet, op rust wordt gesteld wegens het bereiken van de leeftijdsgrens, die magistraat met zijn ambt bekleed blijft, niettegenstaande hij hetzelfde niet meer daadwerkelijk uitoefent » en dat dit geval het enige is « waarin, na opruststelling, een magistraat tot de rechterlijke macht blijft behoren » en dus het voorrecht van rechtsmacht blijft genieten.

De « magistraat die, wegens enig gebrek niet meer in staat is zijn ambt verder uit te oefenen » en die « hetzij op zijn verzoek ontslag bekomt, hetzij op rust wordt gesteld krachtens de in de artikelen 3 tot 8 van de wet van 1867 bedoelde rechterlijke beslissing », « behoort niet langer tot de rechterlijke macht, al werd hij tot het voeren van de eretitel van zijn ambt gemachtigd », zodat, wat hem betreft, « de toepassing van

de artikelen 479 en 480 van het Wetboek van Strafvordering uitgesloten is» (40).

48. Merken wij hierbij op dat dit arrest, evenals trouwens de auteurs die voormelde twistvraag aangekaart hebben, enkel maar spreekt over de gewezen magistraten van de *rechterlijke orde*.

Wat moet er desaan gaande beslist worden t.o.v. de hogere ambtenaren bedoeld bij artikel 10 van de wet van 20 april 1810?

Men betwist niet dat de ere-ambtenaren, zelfs wanneer zij op rust werden gesteld wegens het bereiken van de leeftijdsgrens, hun publiek karakter verloren hebben, dat zij niet meer aan de tucht onderworpen zijn (Rép. prat. V° Discipline judiciaire, nrs. 59 en 68). De ambtenaren van de administratieve orde zijn immers niet onafzetbaar zodat wij terecht menen te mogen opperen dat zij geen voorrecht van rechtsmacht meer kunnen inroepen voor feiten gepleegd na hun opruststelling.

49. Anders is het gesteld — zo menen wij tenminste — voor de leden van de Raad van State en van het Auditoraat bij deze Raad. Eerstgenoemden worden inderdaad voor het leven benoemd (art. 34 van de wet van 23 december 1946) terwijl hun op pensioenstelling nagenoeg op dezelfde wijze geregeld wordt als die van de magistraten van de rechterlijke orde, hetgeen ook het geval is voor de leden van het Auditoraat (artikelen 51, 52 en 53 van dezelfde wet). Anderzijds worden zij, ten aanzien van het voorrecht van rechtsmacht, op volledig gelijke voet gesteld met de magistraten van de rechterlijke orde (artikel 57 van voornoemde wet en artikel 14 van de wet van 15 april 1958).

Verder is hun statuut zodanig gelijklopend met dit van de leden van de rechterlijke orde, alhoewel zij nochtans tot de administratieve orde behoren, dat wij logischerwijze kunnen aannemen dat ook zij aan de uitzonderlijke bepalingen van artikelen 479 en volgende van het Wetboek van Strafvordering onderworpen blijven, voor feiten gepleegd na hun op ruststelling, voor zover tenminste deze opruststelling haar oorzaak vindt in het bereiken van de leeftijdsgrens.

* * *

50. De uitzonderlijke vormen, gesteld voor de strafvervolgingen tegen de magistraten van de rechterlijke orde en sommige ambtenaren, bestaan in grote trekken hierin — wij hebben het reeds vermeld — dat, in zake wanbedrijven, het Hof van beroep uitspraak doet in eerste en laatste aanleg, terwijl, wanneer het om een misdaad gaat, het gewoon vonnisgerecht, d.i. het Hof van Assisen, bevoegd blijft, maar de uitoefening van de publieke vordering en het gerechtelijk strafonderzoek met bijzondere waarborgen omringd worden, in die zin dat zij, in principe, aan hogere gerechtelijke overheden toevertrouwd worden.

51. Betreffende deze uitzonderlijke vormen is het niet zonder enige verrassing dat wij in de « Pandectes belges » (V° Poursuites contre les magistrats - nr. 3) lezen dat het wetboek van 1808 deze stof op « gedetailleerde » wijze behandelt en een « volledig » stelsel inricht.

Indien weliswaar de artikelen 485 tot en met 501 van dit wetboek op vrij volledige en gedetailleerde wijze de procedure regelen, die zal moeten gevolgd worden in een geval, dat zich in de praktijk omzeggens *nooit* voordoet, te weten wanneer een misdaad die in de uitoefening van het ambt gepleegd werd, « ten laste

gelegd wordt, hetzij aan een gehele rechtbank van koophandel, correctionele rechtbank of rechtbank van eerste aanleg, hetzij individueel aan een of meer leden van de hoven van beroep of aan de procureurs-generaal en substituten bij die hoven » (art. 485), komt de rechtspracticus daarentegen meer dan eens tot de vaststelling dat, voor de gevallen welke hij meestal te behandelen krijgt, dit zijn de misdrijven, buiten hun ambt gepleegd door de magistraten bedoeld bij de artikelen 479 en 481, en vooral de misdrijven, in de uitoefening van hun ambt, ten laste gelegd aan de personen opgesomd in artikel 483, inzonderheid aan de officieren van gerechtelijke politie, de procedure bepaald bij de artikelen 479 tot en met 484 op verre na geen volledig stelsel uitmaakt doch integendeel talrijke leemten vertoont en soms ernstige moeilijkheden biedt.

Het nader onderzoek van deze onderscheidene rechtsplegingen zal dit onmiddellijk doen uitschijnen.

(Wordt vervolgd)

- (1) Openingsrede uitgesproken vóór het Hof van beroep te Brussel, op 1 oktober 1890, Belgique Judiciaire, 1890, blz. 1297.
  - (2) Openingsrede « Cinquante années de discours de rentrée à la Cour de Cassation de Belgique » (2 oktober 1922), blz. 24.
  - (3) La Roche Flavin, Treize livres des Parlemens de France, 1617, (Boek XI, hoofdst. IX).
  - (4) Floquet, Histoire du Parlement de Normandie, 1840, t. II, blz. 77.
  - (5) La Roche Flavin, *ibid.* (Boek XI, hoofdstuk XII).
  - (6) Rapport fait au Corps Législatif, le 12 décembre 1808, par M. Cholet : Locré, Législation Criminelle, t. XIV, blz. 245.
  - (7) Zelfde verslag van de heer Cholet, Locré, *ibid.*
  - (8) Exposé des motifs fait par M. le comte Berlier, conseiller d'Etat et orateur du gouvernement, dans la séance du Corps Législatif du 1er décembre 1808, Locré, op. et loc. cit., blz. 240.
  - (9) Verslag van de heer Cholet, Locré, op. et loc. cit., blz. 245.
  - (10) Bij decreet van 1 oktober - 27 november 1790.
  - (11) *cf.* supra.
  - (12) J. Constant, « Crimes commis par les juges », nr. 3, in « Les Nouvelles », Procédure pénale, II. — Braas, Proc. pén., t. II, nr. 1184.
  - (13) Locré, op. et loc. cit., blz. 240 en 245.
  - (14) Pand. b., V° Poursuite contre les magistrats, nr. 1.
  - (15) Zie de conclusiën van de heer eerste-advokaat-generaal Mélot voor het arrest van het Hof van Cassatie dd. 19 juli 1897, Pas. 1897, I, 265. Zie ook : Cass. 29 juni 1931 - Pas. 1931, I, 204; R.D.P. 1931, 715.
  - (16) Zie : Pas. 1877, I, 271, voetnoot 4.
  - (17) Zie *Faustin-Hélie*, « Instruction criminelle », t. III, nr. 4079, 4°.
  - (18) Zie *Faustin-Hélie*, *ibid.*, t. II, nr. 2164.
  - (19) zie o.m. Dalloz, Rép. V° Mise en jugement des fonctionnaires, nr. 62 in fine; Pand. b. V° Poursuites contre les magistrats, nr. 2; J. Constant, op. et loc. cit., nr. 9.
  - (20) Zie o.m. : J. Constant, *ibid.*, nr. 10 en de talrijke verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak.
  - (21) nl. inzake verkeerspolitie de ambtenaren en beampten opgesomd in artikel 3 van het Algemeen Verkeersreglement.
  - (22) Zie o.m. in dat verband : Cass. 29-6-1931, Pas. 1931, I, 204; R.D.P. 1931, 715; J. Constant, op. et loc. cit., nrs. 3 en 32 en de aldaar aangehaalde rechtsleer en rechtspraak.
  - (23) J. Constant, op. et loc. cit., nr. 41 en de talrijke aldaar aangehaalde verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak; Warlomont, « Le Magistrat » - 1950, nr. 778; - Pand. b. Tw. Usages et Règles des Magistrats, nr. 778; Braas, « Précis de Proc. pénale », B. II, nr. 1190.
  - (24) Cass. 22 oktober 1835, Pas. 1835, I, 144; Cass. 19 juli 1897, Pas. 1897, I, 265, Rép. prat. dr. b., v° Douanes et accises, nr. 590. J. Constant, op. et loc. cit. nr. 48.
  - (25) Pand. b., V° Délit de presse, nr. 367; Dalloz, Rép. V° Mise en jugement, nr. 322, Schuermans, Code de la presse, II, blz. 307 - Brussel, 2 april 1867, B.J., 1867, 861.
  - (26) Pand. b. V° Poursuite contre les magistrats, nr. 32 - V° Délits d'audience, nrs. 85 en volgende; Rép. prat. dr. b., V° Délit d'audience, nrs. 46 en 95 en aangehaalde rechtsleer; Destexhe, Privilège de juridiction, blz. 10; Masins, Des délits d'audience, B.J. 1880, 919; Gesché, La police de l'audience, blz. 5; Braas, op. cit., nr. 1271.
  - (27) Zie Cass. 17 mei 1945, Pas. 1945, I, 165; Krijgsraad Namen, 27 maart 1945, Pas. 1946, III, 60 en de noot.
  - (28) *cf.* J. Constant, op. et loc. cit., nrs. 361, 364, 366; Braas, op. cit. nr. 1199; *Beltjens*, Instr. Crim., t. II, sub art. 479, nr. 2.
- Betreffende de provinciegouverneurs beschikken wij over geen rechtspraak en zijn de uiteenlopende meningen tot heden toe op het zuiver theoretisch plan gebleven. In een zeer recent geval echter, waarin de rechtspleging overigens nog niet beëindigd is, heeft men de beslissing genomen, de vervolgingen in te stellen volgens de regelen van het gemeen recht, in acht nemend dat, zo de wetgever van 1810 een uitzonderlijke procedure en bevoegdheid had bepaald ten aanzien van de prefecten, zulks hoofd-

zakelijk ingegeven was door het feit dat deze hogere ambtenaren niet onbelangrijke taken van gerechtelijke politie te vervullen hadden, hetgeen voor onze provinciegouverneurs niet meer het geval is.

(29) Zie o.m. : Rép. prat. dr. b., V^o Proc. pén., nr. 333 in fine; J. Constant, op. et loc. cit., nrs. 93 en 94 en de talrijke aldaar aangehaalde rechtsleer en rechtspraak; Warlomont, op. cit. nrs. 793 en 794; Pand. b., V^o Usages et Règles des Magistrats, nrs. 733 en 734; Cass. 29 december 1886, Pas. 1887, I, 77; Brussel, 14 maart 1938, R.D.P. 1938, 506.

(30) Zie art. 483 Wb. Strafv.
(31) Het betreft hier de toepassing van artt. 226, 227, 501 al. 2, 502 Wb. Strafv. : zie o.m. Braas, op. cit., nr. 1187; Beltjens, op. et loc. cit., nr. 10; Faustin-Hélie, op. cit. nr. 3363; Cass. 7-2-1944, Pas. 1944, I, 187; Gent, 9-4-1929, R.D.P. 1929, 731.

(32) Zie Pand. b., loc. cit., nrs. 7 en 8; J. Constant, op. et loc. cit., nr. 18 en aangehaalde rechtsleer en rechtspraak.

(33) Zie J. Constant, *ibid.*, nrs. 19 en 20.

(34) zie J. Constant, op. et loc. cit., nr. 22 en de talrijke aangehaalde rechtsleer en rechtspraak.

(35) Zie J. Constant, op. et loc. cit., nrs. 27 en 28, en de aangehaalde rechtsleer en rechtspraak.
Deze uitzondering zou echter niet mogen ingeroepen worden en het gemeen recht zou zijn volle toepassing terugvinden in het geval van een magistraat of gelijkgesteld ambtenaar, die het misdrijf zou gepleegd hebben vóór zijn benoeming, doch pas na zijn ontslag of afzetting zou vervolgd worden (Fuzier-Herman, Rép., v^o Compétence criminelle, nr. 190 - Cass. fr., 5-4-1873, Sir. 1874, I, 186; D.P. I, 271).

(36) Art. 3 van het Decreet van 2 oktober 1807 bepaalt : « Les officiers de nos cours et tribunaux, en retraite, conserveront leur titre, leur rang et leurs prérogatives honorifiques, sans néanmoins pouvoir exercer leurs fonctions; ils continueront d'être portés sur le tableau et d'assister aux cérémonies publiques. »

(37) Art. 77 van het Decreet van 6 juli 1810 bepaalt : « Après trente ans d'exercice, les présidents et conseillers de la Cour impériale, qui auront bien mérité dans l'exercice de leurs

fonctions, pourront se retirer avec le titre de président ou de conseiller honoraire lorsque nous leur aurons fait expédier nos lettres pour ce nécessaires; ils continueront à jouir des honneurs et privilèges attachés à leur état; ils pourront assister, avec voix délibérative, aux assemblées de chambres et aux audiences solennelles... ».

(38) Wél haalt J. Constant twee arresten aan van ons Hof van Cassatie, te weten : Cass. 3 november 1857, Pas. 1858, I, 9 en 19; Cass. 23 november 1920, Pas. 1921, I, 143, maar deze beslissingen zijn volstrekt niet dienend want, in het eerste geval, ging het om een ere-plaatsvervangend vrederechter, die vervolgd werd wegens feiten gepleegd toen hij nog de functies van plaatsvervangend vrederechter vervulde, dus *vóór zijn ontslag*, terwijl het, in het tweede geval, een ere-raadsheer betrof die strafbare handelingen had gepleegd na zijn ontslag, doch *samenhangend* met andere wanbedrijven gepleegd ten tijde waarop hij nog de functies van raadsheer werkelijk vervulde.

(39) Cass. 5 januari 1959, Pas. 1959, I, 449; Rev. dr. pén. 1958-59, blz. 575; Rechtsk. Weekbl. 1958-59, kol. 1197.

(40) Het besproken arrest beperkt er zich toe, bij het onderscheid tussen de opruststelling wegens het bereiken van de leeftijdsgrens of wegens enig gebrek of ziekte, vast te stellen dat, alléén in het eerste geval, de magistraat tot de rechterlijke orde blijft behoren en derhalve het voorrecht van rechtsmacht nog geniet. Spijtig genoeg zegt het niet waarom, in het tweede geval, de toestand van de oprustgestelde magistraat niet dezelfde is. Nochtans zou men er, op het eerste gezicht, toe geneigd zijn, deze toestand, in beide gevallen, als gelijkwaardig te beschouwen.

De vaststelling van een leeftijdsgrens, bij het bereiken derwelke de magistraat ertoe gehouden is zijn ambt neer te leggen, is ten slotte niet anders dan de uitdrukking van het wettelijk vermoeden dat de betrokkene, omwille van de fysische of psychische gebreken welke zijn leeftijd meebrengt, er niet meer toe in staat is dit ambt naar behoren uit te oefenen.

De opruststelling wegens gebrek of ziekte berust op de concrete vaststelling van een toestand die, in het eerste geval, wettelijk verondersteld wordt.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 23 oktober 1964.

Voorzitter : M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever : M. Hallemans.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr. Van Rijn.

Comité voor veiligheid. — Afdanking van een lid. — Vraag tot wederopneming in de onderneming. — Termijn. — Vordering om de afdanking niet gerechtvaardigd te doen verklaren. — Ontvankelijkheid.

De interpretatie van het eerste lid van art. 1, § 4, litt. e, 3°, van de wet van 10 juni 1952, gewijzigd door de wet van 17 juli 1957, volgens welke de aanvraag om opnieuw in de onderneming te worden opgenomen zou moeten worden betekend binnen dertig dagen na de datum van de afdanking, kan niet worden aangenomen; ze komt er immers op neer aan de woorden « na... datum van het vonnis waarbij verklaard wordt dat de afdanking niet gerechtvaardigd was » iedere draagwijdte te ontnemen.

Geen enkele wetsbepaling maakt de uitoefening van de vordering, die strekt tot het horen verklaren dat de afdanking niet gerechtvaardigd is, afhankelijk van een voorafgaande vraag tot wederopneming in de onderneming.

Van Damme t./P.V.B.A. Honoré Loeters.

Gelet op het bestreden vonnis, op 20 december 1962, in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Veurne;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, paragraaf 4, e, 3° van de wet van 10 juni 1952 betreffende de gezondheid en de veiligheid van de arbeiders, alsmede de salubriteit van het werk en

van de werkplaatsen, zoals gewijzigd door de wet van 17 juli 1957, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, de beslissing van de eerste rechter bevestigend, de door eiser ingestelde vordering niet ontvankelijk verklaart om reden dat eiser « voorhoudt dat hij geen verval opgelopen heeft omdat bovengemeld artikel 1 hem nog 30 dagen gunt vanaf het vonnis waarbij verklaard wordt dat de afdanking niet gerechtvaardigd is; dat deze bepaling alleen van toepassing kan zijn op het geval van een wegzending die bij vonnis ongegrond wordt verklaard, maar niet wegneemt dat eerst een verzoek tot terugopneming moet betekend worden binnen 30 dagen na de afdanking; dat appellant (thans eiser) niet betwist dat reeds op maandag 21 september hij in dienst trad bij een andere firma; dat de tijdspanne van ongeveer 3 maanden die verliep tussen dit feit en het instellen van zijn eis, moet doen besluiten dat hij stilzwijgend verzaakt heeft aan het inzicht terug opgenomen te worden in het bedrijf dat hij verlaten had; dat een stilzwijgende verzaking toegelaten is en kan spruiten uit het feit dat de werknemer onmiddellijk een nieuwe betrekking aanvaardt »,

terwijl, eerste onderdeel, eiser, die wegens zwaarwichtige reden door verweerster werd afgedankt, krachtens gemeld artikel 1 slechts een aanvraag tot wederopneming moest doen binnen 30 dagen na het vonnis waarbij verklaard wordt dat de afdanking niet gerechtvaardigd was, zodat hij in geen geval enig verval had opgelopen zolang het vonnis zich over het al dan niet gerechtvaardigd karakter van de opzegging niet had uitgesproken (schending van artikel 1, e, 3° van de wet van 10 juni 1952); tweede onderdeel, het feit dat eiser ondertussen ander werk had aanvaard en de tijdspanne, die verlopen is alvorens hij de vordering instelde, vreemd zijn aan eisers recht, nadat zijn opzegging ongewettigd wordt verklaard, zijn aanvraag te doen om terug opgenomen te worden bij verweerster, en hoegenaamd geen verzaking impliceren aan

een aanvraag die eiser nog niet kon en volgens de wet nog niet moest doen (schending van alle beschikkingen in het middel aangeduid):

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat uit de aan het Hof regelmatig overgelegde stukken blijkt dat eiser, arbeider in dienst van verweerster, en lid van het Comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen, op 16 december 1959 op staande voet werd afgedankt; dat hij verweerster voor de vrederechter dagvaardde ten einde: 1) te horen beslissen dat deze afdanking onrechtmatig was daar ze niet door gewichtige redenen gerechtvaardigd was, 2) verweerster te horen veroordelen om aan eiser de vergoedingen te betalen bepaald bij artikel 1, paragraaf 4, littera e, 3°, laatste lid, van de wet van 10 juni 1952 gewijzigd door de wet van 17 juli 1957;

Overwegende dat het vonnis deze vordering niet ontvankelijk verklaart omdat eiser aan verweerster niet binnen dertig dagen na de datum van de afdanking een aanvraag om opnieuw in de onderneming te worden opgenomen heeft gericht en dat dergelijke aanvraag, volgens artikel 1, paragraaf 4, littera e, 3°, eerste lid, van de wet van 10 juni 1952 gewijzigd door de wet van 17 juli 1957 binnen deze termijn moet betekend worden, zelfs wanneer een vonnis de afdanking niet gerechtigd komt te verklaren;

Overwegende, enerzijds, dat deze interpretatie van voormeld eerste lid niet kan aangenomen worden; dat zij inderdaad er op neerkomt aan de woorden «na... datum van het vonnis waarbij verklaard wordt dat de afdanking niet gerechtigd was» iedere draagwijdte te ontnemen;

Overwegende, anderzijds, dat, gewis, de arbeider die op staande voet afgedankt werd wegens gewichtige redenen, en hoewel de redenen van de afdanking ongegrond worden verklaard, de vergoedingen zoals bepaald bij artikel 1, paragraaf 4, littera e, 3°, laatste lid, slechts kan bekomen zo hij een persoon is, bedoeld bij het artikel 1, paragraaf 4, littera e, 1°, en zo hij zijn wederopneming in de onderneming heeft aangevraagd uiterlijk binnen dertig dagen na de datum van het vonnis dat de redenen ongegrond verklaart; dat echter geen enkele wetsbepaling de uitoefening van de vordering, die strekt tot het horen verklaren dat de afdanking niet gerechtigd is, van een voorafgaande aanvraag tot wederopneming in de onderneming afhankelijk maakt;

Dat uit deze overwegingen blijkt dat de rechter aan zijn beslissing geen wettelijke grondslag heeft gegeven en de in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden;

Over het tweede onderdeel:

Overwegende dat ten gevolge van het aannemen van het eerst onderdeel, het onderzoek van het tweede zonder belang wordt;

Om die redenen:

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigende beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Ieper, zetelend in hoger beroep.

NOOT: Zie J. Steyaert, A.P.R., Tw. Ondernemingsraad, Comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen, Bescherming van de kandidaten en verkozenen, nr. 208.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 14 december 1964.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. Neven.

Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Rechtspleging in strafzaken. — Conclusies van de verdachte. — Vorm.

Als de verdachte op de terechtzitting van de rechtbank een geschrift neerlegt, als « nota » betiteld, door hem ondertekend, doch ook door de voorzitter van de zetel en door de griffier geïseerd, en hij door dat geschrift concludeert, komt het vonnis dat die conclusies niet beantwoordt, het vormvoorschrift van artikel 97 van de Grondwet niet na.

Calcoen t./ De Meyer.

Gelet op het bestreden vonnis, op 4 februari 1964 in hoger beroep door de Correctionele Rechtbank te Veurne gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet en 561, 1°, van het Strafwetboek,

doordat het bestreden vonnis vooropzet dat de exploitatie van eiseres abnormaal en ongewoon was, zonder verdere motivering,

terwijl daardoor geen antwoord wordt verstrekt op de regelmatige conclusies waarbij eiseres betoogde: 1) dat zij, bij het oprichten van haar bowling rekening hield met de ongemakken die van die aard zouden zijn dat zij de nachtrust van de geburen zouden storen, 2) dat niet kon worden aangetoond dat, in de exploitatie van eiseres, op een andere wijze door de spelers zou worden opgetreden dan in iedere andere soortgelijke inrichting; 3) dat het gerucht dat geburen zouden hebben gehoord, zeker heel wat minder is dan dit van de voorbijrijdende trams in de hoofdbaan te Kokzijde en van de ononderbroken reeks auto's en vrachtwagens die aan de verkeerslichten moeten stoppen en opnieuw aanzetten; 4) dat de kwestie van het beweerd nachtruomoer relatief is, namelijk ten aanzien van de plaats waar het rumoer werd waargenomen, en er aldus veel meer te aanvaarden valt waar, zoals ten deze, niets anders bestaan dan dansings, luidruchtige café's, inrichtingen van amusementsspelen, waarvan van zeer ver reeds de muziek kan worden gehoord;

terwijl het vonnis op die middelen geen antwoord verstrekt:

Overwegende dat eiseres op de terechtzitting van de rechtbank een geschrift neerlegde, als « nota » betiteld, door haar ondertekend, doch ook door de voorzitter van de zetel en door de griffier geïseerd; dat eiseres door dat geschrift concludeerde dat zij zich niet kon neerleggen bij de conclusies van de burgerlijke partij omtrent de interpretatie van artikel 561 van het Strafwetboek, dat zij bij het oprichten van haar bowling alle maatregelen had genomen opdat geen nachtruomoer zou kunnen aangeklaagd worden, dat de nieuwbouw van eiseres een building van niet minder dan elf appartementen uitmaakt en dat de huurders van 1963 reeds in februari 1964 voor de volgende zomer weer hebben gehoord, of zelfs de wens hebben te kennen gegeven het door hen betrokken appartement te kopen, waaruit het meest doorslaande bewijs blijkt dat deze huurders door de bowling niet zijn gestoord geworden en dat dienvolgens met een animositeit vanwege de getui-

gen en de burgerlijke partij dient rekening gehouden te worden;

Overwegende dat het vonnis, door eenvoudig te verklaren dat eiseres zich plichtig heeft gemaakt aan het haar ten laste gelegde, evengemelde conclusies niet heeft beantwoord en, dienvolgens, het vormvoorschrift van artikel 97 van de Grondwet niet is nagekomen;

Overwegende dat de vernietiging van de beslissing over de publieke vordering deze medebrengt van de beslissing over de burgerlijke vordering welke het gevolg van de eerste is;

Om die redenen :

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat van dit arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten.

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Brugge.

HOF VAN CASSATIE

1ste Kamer. — 8 oktober 1964.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadshoof-verslaggever : M. Louveaux.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr. Van Rijn.

Overeenkomst. — Zoeken van gegadigden voor het kopen van een onroerend goed. — Geen exclusiviteit bedongen. — Bewijslast.

Als is overeengekomen dat aan eiseres, belast met het zoeken van gegadigden voor het kopen van het onroerend goed van verweerder, geen exclusiviteit wordt verleend en niet wordt betwist dat in het contract de woorden « cliënt schriftelijk aangewezen » door eiseres aan verweerder betekenen « de gegadigde die door de zorg van eiseres bezorgd of aangebracht is en aan verweerder schriftelijk is aangewezen », leidt het bestreden vonnis daaruit wettelijk af dat eiseres, om recht te hebben op de door haar gevorderde commissie, moet aantonen dat de gegadigde die het goed gekocht heeft, aan verweerder werd bezorgd door haar tussenkomst, dank zij de door haar gedane stappen, haar advertenties of opzoekingen. Door zijn stelling dat eiseres dit bewijs niet levert, wordt verweerder geen eiser op exceptie.

Anciens Etablissements Walon Frères t./ Debecker C.

Gelet op het bestreden vonnis, op 23 november 1962 gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, rechtdoende in eerste en laatste aanleg;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1315, 1134 en, voor zoveel als nodig, 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat de rechtbank aan de vennootschap Walon haar eis tot betaling van de commissie die haar bij contract van 21 februari 1962 was beloofd, heeft ontzegd op grond dat « niet wordt beweerde dat de vennootschap Walon op enigerlei wijze een exclusief recht van initiatief voor het zoeken naar gegadigden zou hebben gehad », dat « de woorden van het contract » « cliënt schriftelijk aangewezen » in de gemeenschappelijke bedoeling van de partijen betekenen de gegadigde die door de zorg van de vennootschap Walon bezorgd of aange-

bracht is en schriftelijk aan Debecker is aangewezen », dat « de vennootschap Walon dus moet aantonen dat de gegadigde Hermans door haar tussenkomst en dank zij de door haar gedane stappen, haar advertenties of opzoekingen koper is geworden », « dat zij dit bewijs niet levert », dat « zij niet kan volstaan met te beweren dat die gegadigde zich in het onroerend goed juist heeft aangemeld op de dag en het uur toen zij aldaar een bezoek organiseerde en dat zij die « cliënt schriftelijk aangewezen heeft » aan Debecker, die zulks trouwens niet betwist, om uit deze dubbele omstandigheid, zonder ander bewijselement, te besluiten dat de koper door haar tussenkomst en dank zij haar reclame, haar publiciteit en de door haar ondernomen stappen aan Debecker werd bezorgd »,

terwijl Debecker, eiser op exceptie, diende te bewijzen dat niet de publiciteit van de vennootschap Walon het aanbod van verkoop ter kennis had gebracht van Hermans en terwijl de rechtbank, die aan de vennootschap Walon het bewijs van het tegendeel oplegde, de bewijslast onwettelijk heeft verplaatst (schending van artikel 1315 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat het vonnis, zonder in dezen te worden bestreden, enerzijds stelt dat de overeenkomst tussen verweerder en eiseres aan deze geen exclusiviteit verleende voor de verkoop van het onroerend goed dat aan verweerder toebehoorde, die aldus van zijn kant vrijbleef naar een gegadigde te zoeken, zonder, ingeval hij er een zou vinden, een commissie aan de eiseres verschuldigd te zijn, en anderzijds dat de woorden van het contract « cliënt schriftelijk aangewezen » door eiseres aan verweerder « in de gemeenschappelijke bedoeling van de partijen » betekenen « de gegadigde die door de zorg van eiseres bezorgd of aangebracht is en aan verweerder schriftelijk is aangewezen »;

Overwegende dat het vonnis uit deze vaststellingen wettelijk afleidt dat eiseres, om recht te hebben op de door haar gevorderde commissie moet aantonen dat de gegadigde Hermans aan verweerder werd bezorgd door haar tussenkomst, dank zij de door haar gedane stappen, haar advertenties of opzoekingen;

Overwegende dat, in strijd met wat het middel beweert, verweerder door zijn stelling dat eiseres dit bewijs niet leverde, geen eiser op exceptie werd;

Dat daaruit volgt dat het vonnis, dat de rechtsvordering van eiseres afwijst op grond dat deze « dat bewijs niet levert » en op grond dat « de feitelijke omstandigheden van de zaak, waarover de partijen het in het algemeen eens zijn, integendeel doen vermoeden dat Hermans niet door eiseres aan verweerder is bezorgd », het ingeroepen artikel 1315 van het Burgerlijk Wetboek niet heeft geschonden;

Overwegende dat het middel in zover het de schending van andere wetsbepalingen inroept, niet ontvanke-lijk is daar het niet aangeeft waarin de rechter ze heeft geschonden;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 9 maart 1965.

Voorzitter: M. Mast.

Raadsheren: M.M. Mees en Adriaens.

Substituut-auditeur-generaal: M. Hoeffler.

Advocaten: Mrs. Verniers en Verbeek.

Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid. — Onteigening ten algemene nutte.

Noch de wet van 18 juli 1959, noch de besluitwet van 3 februari 1947, noch trouwens de wet van 26 juli 1962, hebben de artikelen 4 en 5 van de wet van 17 april 1835 op de onteigening te algemene nutte opgeheven. Derhalve is de Raad van State niet bevoegd om kennis te nemen van het beroep tot nietigverklaring van de besluiten waarbij de gemeenteraad beslist de machtiging te vragen om een grond te onteigenen en van het K.B. waarbij vastgesteld wordt dat die grond tot industrieterrein is bestemd en dat het openbaar nut de onteigening van die grond vordert en waarbij aan de gemeente machtiging tot onteigening wordt gegeven.

De Mot t./ Belgische Staat (Minister van Openbare Werken) en Gemeente Hamme.

Arrest nr. 11.099.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging:

1) van het koninklijk besluit van 20 februari 1962 waarbij vastgesteld wordt dat een grond gelegen te Hamme, toebehorende aan verzoeker, tot industrieterrein is bestemd en dat het openbaar nut de onteigening van die grond vordert en waarbij aan het gemeentebestuur van Hamme machtiging tot onteigening wordt gegeven;

2) van de besluiten dd. 13 oktober en 21 november 1961 waarbij de gemeenteraad van Hamme beslist de machtiging te vragen eerdervermelde grond te onteigenen;

Overwegende dat verzoeker eigenaar is van een perceel grond gelegen te Hamme dat van de openbare weg die van St.-Niklaas naar Dendermonde loopt, gescheiden is door het erf van Remi Geerinckx die een nijverheidsbedrijf exploiteert waar een dertigtal arbeiders zijn tewerkgesteld; dat op grond van de overweging dat het achterliggende perceel van verzoeker mogelijkheid biedt om dit bedrijf uit te breiden en dat het in het kader van de economische expansie noodzakelijk blijkt te beschikken over industriële bedrijven anderszijds, de gemeenteraad van Hamme in zitting van 13 oktober 1961 besliste de machtiging te vragen om op grond van de wet van 18 juli 1959 «over te gaan tot onteigening van het perceel om als industriezone te worden aangewend»; dat de gemeenteraad in zitting van 21 november 1961 eerdervermeld besluit van 13 oktober 1961 bevestigde; dat hierop het bestreden koninklijk besluit werd genomen;

Overwegende dat de eerste tegenpartij aanvoert dat de Raad van State niet bevoegd is om van het beroep kennis te nemen wijl het de gewone rechter toekomt te beslissen of de door de wet bepaalde vormen om tot onteigening over te gaan, vervuld zijn;

Overwegende dat de gemeenten, luidens artikel 16, eerste lid, van de wet van 18 juli 1959 tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige ge-

westen, op het gehele grondgebied kunnen overgaan tot onteigening te algemene nutte van terreinen welke als industrieel zijn aangemerkt door een door de Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw mede ondertekend koninklijk besluit; dat in het tweede lid van dit artikel is bepaald dat het koninklijk besluit zal voorafgegaan worden door een openbaar onderzoek dat uitgevoerd zal worden door toedoen van de onteigenende macht, die er ook te gehouden is alle eigenaars van onroerende goederen, begrepen in de zone waarvan de grenzen op het bij het koninklijk besluit gevoegde plan zijn aangegeven, te waarschuwen; dat artikel 18, vierde lid, bepaalt dat, in geval van onteigening «er gehandeld wordt volgens de artikelen 3 tot 11 van de besluitwet van 3 februari 1947 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening te algemene nutte»;

Overwegende dat noch de wet van 18 juli 1959, noch de besluitwet van 3 februari 1947 die toepasselijk was wanneer de bestreden besluiten werden genomen, noch trouwens de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening te algemene nutte, de artikelen 4 en 5 van de wet van 17 april 1835 op de onteigening te algemene nutte hebben opgeheven; dat de besluitwet van 3 februari 1947 de vrederechter bevoegdheid opdroeg om, door middel van een vereenvoudigde rechtspleging, kennis te nemen van onteigeningen te algemene nutte, die bij hoogdringende omstandigheden moeten worden uitgevoerd; dat uit geen wetsbepaling volgt dat de vrederechter krachtens artikel 107 van de Grondwet niet kon toezien of de bestreden beslissingen in overeenstemming waren met de bepalingen van de besluitwet van 3 februari 1947 en van de artikelen 6 en 16 van de wet van 18 juli 1959 alsmede of de bestreden besluiten wel in het algemeen belang zijn genomen; dat hieruit volgt dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te nemen van het beroep tot nietigverklaring;

Besluit:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

POLITIERECHTBANK TE MECHELEN

13 december 1964.

Rechter: M. N. De Ridder.

Advocaten: Mrs. Deforche en Van den Heuvel.

Wegverkeer art. 16/1. — Voorrang van rechts.

Wanneer twee openbare wegen waaruit twee bestuurders van voertuigen gereden komen, ieder voorzien zijn van het teken 1a, kan de algemene regel van prioriteit van rechts niet toegepast worden: iedere bestuurder moet de doorgang laten aan de andere bestuurder, rijdend op de weg die hij nadert.

Indien mogelijk de betichte en de B.P. op burgerlijk gebied fouten begaan hebben, kunnen deze niet achterhaald worden op basis van een overtreding op de prioriteit van rechts (contra: Cass. 14-3-1960, Pas. 1960, I, 815) (zie aanhalingen vonnis).

O.M. en Coenjaerts t./ Noens en P.V.B.A. Supertaxi.

I. Aangezien artikel 16 van de wegcode luidt:

«1. Algemene regel :

Elke bestuurder moet de doorgang vrijlaten voor de van rechts komende bestuurder.

2. Bijzondere regel :

De bestuurder die een openbare weg nadert, moet iedere bestuurder, die op deze weg rijdt, laten voorgaan :

- a) wanneer hij gereden komt uit een openbare weg voorzien van een teken nr. 1a (omgekeerde driehoek) of van een teken nr. 26 (stop);
- b) wanneer hij gereden komt uit een pad op een openbare weg met een rijbaan.»

II. Aangezien de betichte Noens, in dienst van tweede gedaagde, gereden kwam met zijn voertuig uit de Generaal de Ceuninckstraat, voorzien van een omgekeerde driehoek, om de Maurits Sabbestraat op te rijden, terwijl Coenjaerts met zijn wagen gereden kwam uit de Oude Lierse baan, eveneens voorzien van een omgekeerde driehoek, om, insgelijks de Maurits Sabbestraat op te rijden;

dat zij in aanrijding kwamen «op het kruispunt van Maurits Sabbestraat - Generaal de Ceuninckstraat - Oude Lierse baan»;

III. Aangezien, wanneer twee openbare wegen, waaruit twee bestuurders van voertuigen gereden komen, ieder voorzien zijn van het teken 1a, de algemene regel van de prioriteit van rechts niet kan toegepast worden : iedere bestuurder moet de doorgang laten aan de andere bestuurder, rijdend op de weg die hij nadert; dat in casu de betichte Noens de doorgang moest laten aan Coenjaerts, vermits de betichte reed op een openbare weg voorzien van een omgekeerde driehoek, terwijl Coenjaerts de doorgang moest laten aan betichte Noens vermits hij — Coenjaerts — eveneens reed op een openbare weg voorzien van een omgekeerde driehoek;

Aangezien dienvolgens de betichte in casu niet kan vervolgd worden op basis van artikel 16/1 van de wegcode om als weggebruiker of bestuurder op de openbare weg, verzuimd te hebben de doorgang vrij te laten voor de van rechts komende bestuurder; dat, indien mogelijk de betichte en de B.P. op burgerlijk gebied fouten kunnen begaan hebben, deze niet kunnen achterhaald worden op basis van een overtreding op de prioriteit van rechts (zie Corr. Charleroi, 6 februari 1963, Rév. gén. ass. resp. 1964, 7312, bevestigd in beroep; Corr. Dinant, 19 februari 1962; Rev. gén. ass. resp. 1963, 7102, gevolgd door «observations» van X. Bauchau; Corr. Luik, 17 februari 1960, Rev. gén. ass. resp. 1961, 6645; Contra : Verbr. 14 maart 1960, Pas. 1960, I, 815);

Aangezien de betichting niet bewezen is en de tweede gedaagde buiten zake dient gesteld te worden;

Om deze redenen :

Gelet op de art. 14, 32, 34, 35, 36, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935; (Gelet op de wet van 5 maart 1962) lees : Art. 16/1 K.B. 8.4.54; art. 159 en 161 van het wetboek Criminele Rechtsvordering, waarvan de heer Voorzitter aanduiding geeft;

De Rechtbank,

Beslissende tegensprekelijk tegenover de betichte en tegenover de 2de gedaagde, spreken de betichte vrij zonder kosten en stellen de 2de gedaagde buiten zake. Laten de kosten tot heden begroot op 87 frank, ten laste van de Staat.

Aangezien Coenjaerts zich burgerlijke partij heeft gesteld tegen de betichte en tegen de tweede gedaagde, en hij hun solidaire veroordeling vordert om hem een schadevergoeding te betalen van 3.334 fr., te vermeerderen met de vergoedende, met de rechterlijke intresten en met de kosten;

Aangezien door de vrijspraak van de betichte en door de buitenzaakstelling van de tweede gedaagde, Wij onbevoegd zijn om van deze eis te kennen;

Om deze redenen :

Rechtdoende over de eis der burgerlijke partij, verklaren Ons onbevoegd om ervan te kennen; veroordelen de burgerlijke partij tot de kosten harer aanstelling, tot heden begroot op 0 frank.

NOTA : In beroep werd bij vonnis van de Correctionele Rechtbank te Mechelen dd. 25.6.1965 bovenstaand vonnis bevestigd.

BOEKBESPREKING

P. Bercxk. — Geordende en geannoteerde verzameling van reglementen, onderrichtingen, adviezen en rechtspraak met betrekking tot de statuten van het personeel der openbare diensten, Brussel, Simon Stevin, 1965.

De administratieve hervorming die de vorige regering heeft verwezenlijkt, werd geconcretiseerd in een hele reeks Koninklijke Besluiten, die in de maand maart van het jaar 1964 in het Belgisch Staatsblad verschenen.

Zij hebben grondige wijzigingen gebracht aan het oud Koninklijk Besluit van 1937 waardoor in ons land het Statuut van het rijkspersoneel werd vastgesteld.

Deze zeer uitvoerige wetgeving, die zulke belangrijke hervorming heeft gebracht in onze administratief-rechterlijke organisatie is ten gevolge van de menigvuldigheid der besluiten waarop zij steunt uiterst ingewikkeld geworden en moeilijk te overzien, zowel voor de ambtenaren als voor de particulieren.

Het was dringend nodig dat er een systematische ordening en uiteenzetting van de teksten zou tot stand komen, waarop met ongeduld in brede kringen gewacht werd.

Reeds had het Ministerie van Binnenlandse Zaken en van het openbaar ambt een eerste poging ondernomen om in deze onoverzienbare menigvuldigheid orde te brengen en het zeer prijzenswaardig initiatief genomen de hoofdzakelijke wetgevende bepalingen op dit stuk te verzamelen, methodisch te rangschikken en naar vaste criteria in te delen, in een bundel uitgegeven door het Ministerie zelf, met een inleiding van Minister Gilson. Het was een eerste onmisbaar vade-mecum dat reeds een duidelijk overzicht heeft mogelijk gemaakt.

Thans heeft de heer P. Bercxk, specialist van het statuut der ambtenaren, heel deze nieuwe wetgeving aan een wetenschappelijke bewerking onderworpen, in een boek dat met getuigheid door de zeer talrijke belangstellenden zal bestudeerd of nageslagen worden.

Al wat van enig belang is in de zeer talrijke besluiten, reglementen, onderrichtingen en adviezen vanaf

1937 tot op onze dag, is hier zakelijk geordend in een groot geheel.

Basis hiervoor zijn natuurlijk de reglementaire teksten, doch zij worden uitvoerig verklaard door uittreksels uit memories van toelichting, administratieve onderrichtingen en adviezen van de Raad van State, die telkens op heldere wijze de ratio legis in het licht stellen en de genomen maatregelen ophelderen. Vooral het reproduceren van de vele adviezen van de Raad van State onder de in aanmerking komende artikelen maakt van dit boek een onuitputtelijke bron, zowel van theoretische als van praktische gegevens.

Het boek is onderverdeeld in verschillende afdelingen waarvan de eerste in algemene zin alle elementen verstrekt betreffende het statuut van het rijkspersoneel: hiërarchische indeling van de graden waarvan de ambtenaren in het rijksbestuur titularis kunnen zijn, plichten van de ambtenaren, systeem van werving, stage, organisatie van het vast wervingssecretariaat, indiensttreding, onverenigbaarheden, beoordeling, ancieniteit en rangschikking, loopbaan, tuchtregeling, persoonlijke aansprakelijkheid, non-activiteit en beschikbaarheid.

Het is het geheel van alle mogelijke aangelegenheden die in zake het statuut der rijksambtenaren in aanmerking kunnen komen en overal vindt men de juiste tekst, de meest nauwkeurige interpretatie en de praktische toepassingsmodaliteiten. In het ensemble is niets in het onzekere gebleven of aan het toeval overgelaten en met een bewonderenswaardige vlijt heeft de auteur alles gegevens opgespoord die voor een praktische toepassing nuttig kunnen zijn.

Dat hier op brede wijze verwezen wordt naar de rechtspraak van de Raad van State geeft aan het werkje een zeer bijzondere waarde.

Naast dit algemeen deel heeft de schrijver kortere hoofdstukken gewijd aan afzonderlijke problemen zoals: het statuut van het tijdelijk personeel, datgene van het werkliedenpersoneel, het statuut van het personeel van sommige instellingen van openbaar nut, en uiteindelijk het statuut van het personeel der gewezen kaders in Afrika.

Het boek wordt afgesloten met een overzicht der wetgeving van 2 augustus 1963 op het gebruik der talen in bestuurszaken die in dit boekje voorzeker niet mocht ontbreken.

De uitgave van dit werk heeft aan de auteur stellig veel werk gekost. Al het mogelijke is gedaan om het ingewikkelde tot het eenvoudige te herleiden en om naast volledigheid vooral klaarheid na te streven. De heer Paul Bercxk is daar uitstekend in geslaagd en zijn werk zal in brede kring ter hand worden genomen.

De grote tabel die eraan toegevoegd is en waarin heel onze administratieve organisatie in beeld gebracht wordt, spreekt onmiddellijk tot de geest en vat vele uiteenzettingen en onderscheidingen op de klare wijze samen.

Dit boekje zal een groot succes kennen en zonder twijfel meerdere uitgaven beleven.

R. Victor

BIBLIOGRAFIE

Nederland

- Bloembergen, A.R.*, Schadevergoeding bij onrechtmatige daad. Damages in law of torts. With a summary in English. (Eerder verschenen als proefschrift Utrecht.) Deventer A.E.E. Kluwer.
- Blok, N.*, Lord Mansfield en Lord Denning (Twee meesters van de Common Law) Inaug. rede. Leiden, Universitaire Pers, Leiden.
- Dominicus, F.C.*, Apartheid een wijze voorzorg. Utrecht, De Banier.
- Duynstee, F.J.F.M.*, Staatsrechtelijke beslissingen. Verzameld en uitgeg. 3e herz. dr. van Arresten over staatsrecht. Haarlem, H.D. Tjeenk Willink & Zoon.
- Europees Kartelrecht*. Door W. L. Snijders, P. Verloren van Themaat, A. van Oven e.a. Deventer A.E.E. Kluwer (Europese monografieën).
- Franz, J.K.*, Redengeving en rechtsgevolgen van eenheid en splitsing der internationale nalatenschap. (Proefschrift Universiteit van Amsterdam.) Arnhem, S. Gouda Quint/D. Brouwer & Zoon.
- Kok, A.*, Wet gewetensbezwaren militaire dienst. 's-Gravenhage, Mouton & C°.
- Kooijmans, P.H.*, Volkenrecht en sociale gerechtigheid. Een peiling. Inaug. rede. Leiden, A.W. Sijthoff.
- Leenaerts, W.A.F., Panis, A.M.J.M. en Van den Hout, F.A.*, Prisma-gids voor de sociale wetten. Utrecht, Het Spectrum.
- Oonker, J.H.*, De rechtsverhouding tot de derde in de concurrentiestrijd. (Eerder verschenen als proefschrift Vrije universiteit Amsterdam.) Deventer, A.E.E. Kluwer.
- Poelje, G.A. van*, Algemene inleiding tot de bestuurskunde. 3e. dr. Alphen aan den Rijn, N. Samsom (Hand- en leerboek der bestuurswetenschappen. Sereieuitgaaf, onder leiding van G.A. van Poelje, A.D. Belinfante, E.J.N.M. Bogaerts e.a.
- Rammelt, A.*, Open of Toegankelijk? Gedachten over een democratisch nationaal omroepstelsel en de co-existentie van de massa-communicatiemiddelen. 's-Hertogenbosch, L.C.G. Malmberg.
- Rechtsbronnen van het Gelders Overkwartier van Roermond*. Uitgeg. door K.J. Th. Janssen de Limpens. Utrecht, Kemink & Zoon (Oud-vaderlandsche rechtsbronnen. Werken der Vereeniging tot uitgaaf der bronnen van het oud-vaderlandsche recht. Derde reeks).
- Schans H.J.M. van de*, Verhaal van grondkosten door gemeenten. Arnhem, G.W. van der Wiel & C°/Vuga-Boekerij (Bestuurlijke verkenningen. Onder red. van H.A. Brasz, A. Kleijn en J. in 't Veld.
- Schermers, H.G.*, Problemen van bovennationaal bestuur, Inaug. rede. Deventer, A.E.E. Kluwer.
- Tunley, Roul*, Jeugd, Misdaad, Chaos. (Kids, crime and chaos). Vert. door G. Van Leeuwen. Utrecht, Het Spectrum (Prisma-Boeken).

Frankrijk

- Airiau, Jean*, L'opposition aux physiocrates à la fin de l' Ancien Régime. Préf. de Robert Villiers « Bibliothèque constitutionnelle et de science politique ». Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Archives de philosophie du droit. T. X. : Philosophes d'aujourd'hui en présence du droit. Sirey.
- Bastid, Jean*, Les douanes. Nouv. édit. Presses Univ. de France.
- Block, G. PH.*, La notion de travail public. Préf. de Ch. Eisenmann. Libr. techniques.
- Catala, Pierre et Terre, François*, Procédure civile et voies d'exécution. Coll. « Thémis, Capacité 2e année », Presses Univ. de France.
- Colloque de l'Institut d'études judiciaires*. Les Délégations judiciaires en matière civile et commerciale. Préf. par F. Terré. Coll. « Annales de la faculté de droit et des sciences politiques et économiques de Strasbourg ». Dalloz.
- Cotatre-Zülgien, André*, L'affaire Argoud. Considérations sur les arrestations internationalement irrégulières. Pedone.
- Daudet, Yves*, La présidence des assemblées parlementaires françaises. Préf. de G. Berlià. Coll. « Travaux et recherches de la Faculté de droit et des sciences économiques de Paris. Série Droit public ». Presses Univ. de France.
- Djian, Y.*, Le Contrôle de la direction des sociétés anonymes dans les pays du Marché Commun. « Bibliothèque de droit commercial ». Sirey.
- Gour, C.G.*, Institutions constitutionnelles et politiques du Cambodge. Coll. « Les systèmes de droit contemporains ». Dalloz.
- Huet, A.*, Les Conflits de lois en matière de preuve. « Bibliothèque de droit international privé ». Dalloz.
- Joire, Jean et Sialelli, J.B.*, Notions de droit civil. T. I : Introduction à l'étude du droit. Les Personnes. Les Biens. « Bibliothèque de l'Institut de topométrie ». Eyrolles.
- Juliot de la Morandière, L.*, Droit civil. T. I (4e édit.). Coll. « Précis Dalloz ».
- Kiss, Alexandre*, Répertoire de la pratique française en matière de droit international public. T. II : Les relations entre Etats. Edit. du C.N.R.S.
- Lacan, R.A. et Didier, P.*, La Feuille de présence, une feuille morte, pouvoirs en blanc (Une réforme s'impose. Les problèmes actuels devant les tribunaux et le monde des affaires). Préf. de W. Baumgartner. Dalloz.
- Lecomte, Yed.*, L'actionnaire dans l'entreprise. « L'épargne se défend ». Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Lepointe, Gabriel*, Histoire du droit public français. Nouv. édit. revue. Presses Univ. de France.
- Malinvaud, Philippe*, La Responsabilité des incapables et de la femme dotale à l'occasion d'un contrat. Préf. de Henri Mazeaud. « Bibliothèque de droit privé ». Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Musso, D.*, Le nouveau régime de l'expropriation. Coll. « Ce qu'il faut savoir ». Delmas.

O.C.D.E., Code de la libération des mouvements de capitaux. O.C.D.E.

- Picard, Maurice et Besson, André*. Les assurances terrestres en droit français. 2e édit. entier. refondue. T. II : Les entreprises d'assurances. Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Platelle, H.*, La justice seigneuriale de l'Abbaye de Saint-Amand. Son organisation judiciaire, sa procédure et sa compétence du XIe au XVIe siècle. « Bibliothèque de la Revue d'histoire ecclésiastique » Louvain; ed. Nauwelaerts. - Paris : Béatrice-Nauwelaerts.
- Rau, E. avec la collab. de Ropers, J.L., Raynal, J.F., Lessons, I. et Evena, J.*, Le président du tribunal de grande instance, d'après l'ouvrage de H. Bourdonnay. Préf. de Henri Picard. Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Richemont, Jean de, Wenner, W. et Morera, Mgr. Renzo*, Jurisprudence : décisions de jurisprudence. Cour des communautés européennes, tribunaux nationaux, principales décisions étrangères traduites en français. Préf. de W. Hallstein et de R. Marjolin. Coll. « Recueil pratique. Le droit des affaires dans les pays du marché commun ». Jupiter.
- Roche, J.*, Précis de droit public. Préf. de J. Poly. « Bibliothèque de l'enseignement technique ». Dunod.
- Rousselet, Marcel*, Berryer devant la Cour d'Assises. Sirey.
- Rozier, J.*, Les sociétés d'intérêt collectif agricole (S.I.C.A.). Groupement d'agriculteurs. Comités économiques agricoles. Libr. Techniques.
- Turcq, A.*, La fiscalité de l'industrie et du commerce. Préf. de G. Vedel. Coll. « Hautes études commerciales ». Dunod.
- Saumange, Ch.*, Le droit latin et les cités romanes sous l'Empire. Coll. « Publications de l'Institut de droit romain de l'Université de Paris ». Sirey.
- Sialelli, J.B.*, Notions de droit civil. T. II : Les obligations. Les régimes matrimoniaux. Les successions. Les donations. « Bibliothèque de l'Institut de topométrie ». Eyrolles.

Engeland

- Andenaes J.*, The General Part of the Criminal Law of Norway. Tr. fr. Norgewian T.P. Ofle. Rothman : Sweet & M.
- Beard C.A.*, An Economic Interpretation of the Constitution of the United States. Free P. U.S. : Collier Mac.
- British Digest of International Law*. Ed. C. Parry, Stevens & Sons.
- Carnall G.*, To keep the Peace : The United Nations Peace Force. Housmans.
- Cohen E.W.*, The Growth of the British Civil Service, 1780-1939. F. Casso.
- Curtis Sir G. Harold & T.B.F. Ruoff*, The Law and Practice of Registered Conveyancing. Sweet & M. & Stevens & Sons.
- Clarke J. Joseph*, Outlines of Central Government. Pitman.

- Codding G.A.*, The Federal Government of Switzerland. Contemp. Govt. S. Allen & U.
- Collins H.C.*, Humphreys' District Registry Practice and Procedure. Oyez Pubns.
- Cross A.R.N.*, Paradoxes in Prison Sentences. Oxf. U.P. «Current Law», Year Book. Sweet & M. Stevens & Sons.
- Denney A.H.*, Number Unknow: Needs and Problems of Mentally Subnormal Children. Church Info.
- European*, Convention on Human Rights. Intern. & Comp. Stevens & Sons.
- Frankfurter F.*, Of Law and Life: Papers and Addresses. Ed. P.B. Kurland. Havard U.P.: Oxf. U.P.
- Franklin C.*, The World's Worst Murderers. Odhams.
- Glahn G. Von*, Law Among Nations. Collier-Mac.
- Greens G.J. Graham & E.J.T. Matthews*, Criminal Costs Including Legal Aid. Butterworth.
- Hamilton B.L. St. John*, Problems of Administration in an Emergent Nation. Praeger, N.Y.: Pall Mall P.
- Havey Margaret*, The Ethical and Religious Background to Penal Affairs. Pall Mall P.
- Jones Howard*, Crime and the Penal System. Univ. Tut. P.
- Kemp D.A. & M.S.*, The Quantum of Damages, v. 1. Personal Injury Claims. 1st Suppt. Sweet & M. v.2 Fatal Injury Claims. 1st Suppt. Sweet & M.
- Kust M.J.*, Foreign Enterprise in India: Laws and Policies. N. Carolina U.P.: Oxf. U.P.
- Leonard E.M.*, The Early History of English Poor Relief. F. Cass.
- Lewis J.D.*, Crusade Against Crime. Broadman.
- Mapstone L. & P. Pearce*, Local government in England and Wales. Estates Gazette.
- Mariott E.G.*, An Outline of Personal Property. Estates Gazette.
- Marsden P.*, In Peril Before Parliament. Barie & R.
- Meuller G.O.W. & E.M. Wise*, International Criminal Law. Sweet & M.
- Mews J.*, Digest of English Case Law: Ann. Suppt. 1964 Ed. P. Allsop. Butterworth, Sweet & M. & Stevens & Sons.
- Moriarty C.C.H.*, Police Law. 18 r.e. W.J. William. Butterworth.
- O' Connell D.P.*, International Law. Stevens & Sons.
- Parry C.*, The Sources and Evidences of International Law. Melland Schill Law. Man. U.P.
- Pedoe A.*, Life Insurance Annuities and Pensions: A Canadian text. Toronto U.P.: Oxf. U.P.
- Sawer G.*, Law in Society. Clarendon Law. Oxf. U.P.
- Schur E.M.*, Crimes without Victims. Spectrum Bks. Prentice-Hall.
- Schwartz A.*, A Commentary of the Constitution of the United States Pt.2: The Rights of Property. Collier-Mac.
- Schwarzenberger G.*, The Inductive Approach tot International Law. Lib. of World Affairs. Stevens & Sons.
- Shapiro M.*, Law and Politics in the Supreme Court. Collier Mac.
- Singh N.*, International Conventions of Merchant Shipping: 1st Suppt. Brit. Shipping Laws. Stevens & Sons.
- Sington D. & G. Playfair.*, Crime, Punishment and Cure. Secker & W.
- Smith Kenneth & J.D. Keeman*, Essentials of Mercantile Law. Pitman.
- Speller S.R.*, Law Relating to Hospitals and Kindred Institutions. H.K. Lewis.
- Starke J.G.*, Studies in International Law. Butterworth.
- Stengel E.*, Suicide and Attempted Suicide. Mac Gibbon & K.
- Stenton D.M.*, English Justice Between the Norman Conquest and the Great Charter. 1066-1215. Allen & U.
- Stevens T.M.*, Mercantile Law. G.J. Borrie. Butterworth.
- Temperley R.*, Merchant Shipping Acts: 1st Suppt. to 6r. e. W. Porges & M. Thomas. Brit. Shipping Laws, Stevens & Sons.
- Tracy J.E.*, The Doctor as a Witness. W.B. Saunders.
- Tresolini R.J.*, American Constitutional Law. Collier-Mac.
- Warren J.H.*, The English Local Government System. Allen & U.
- Wedderburn K.W.*, The Worker and the Law. Penguin.
- Welfare*, State and Welfare Society: A guide to Studies for the Sixth British National Conference on Social Welfare, april 1967. Nat. Co. Soc. Service.
- Williams J.E.*, A New Charter for the United States. World Union P. Meadow Studios, Bushey, Herts.

Zwitzerland

- Albrecht, Alfred*, Koordination von Staat und Kirche in der Demokratie. Eine juristische Untersuchung über die allgemeinen Rechtsprobleme der Konkordate zwischen der katholischen Kirche und einem freiheitlich-demokratischen Staat. Freiburg (I.Br.). Basel, Wien Herder 1965.
- Bertheau, Theodor Richard*, Das New Yorker Abkommen vom 10 Juni 1958 über die Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Schiedssprüche. Zürich, Schulthess, 1965.
- Bridel, Marcel*, Précis de droit constitutionnel et public suisse. (Cours professé à l'Université de Lausanne). Lausanne, Payot.
- Bruhlin, Egon*, Der Kindskauf. Rechtsgeschäfte zwischen Eltern und Kindern, Zürich, Juris-Verlag, 1965.
- Brunner, Erich Edwin*, Die Problematik der verfassungsrechtlichen Behandlung extremistischer Parteien in den westeuropäischen Verfassungsstaaten (unter vergleichender Berücksichtigung Westdeutschlands, Österreichs, Frankreichs und der Schweiz): Zürich, Schulthess, 1965.
- Chambre de commerce internationale*. L'arbitrage commercial et la loi dans les différents pays. Résumé des règles concernant la convention arbitrale, la procédure, la sentence arbitrale, l'exécution des sentences et les voies de recours (Commercial arbitration and the law throughout the world). Basel, Verlag für Recht und Gesellschaft. (Suppl. 3.) 1964.
- Karrer, Martin*, Gleichberechtigung von Mann und Frau im ehelichen Güterrecht. Zürich, Schulthess, 1965.

- Kocher, Jan Paul*, Das Geschworenengericht nach der aargauischen Strafprozessordnung vom 11 november 1958. Diss. jur. Zürich, 1965.
- Kolb, E.*, Das Förderungswezen unter dem Blickwinkel des Legalitätsprinzips. Gutachten. Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchh., 1964.
- Mercier, Pierre*, Effets internationaux des jugements dans les Etats du Marché Commun. Genève, Droz, 1965.
- Neumeyer, Frederik*, Gewerblicher Rechtsschutz und Kartellrecht in den EFTA-Ländern, Ein kurzer Überblick. Vortrag... Karlsruhe, Müller, 1965.
- Panchaud, M.*, Les conditions de l'action administrative devant le Tribunal fédéral (art. 110-114 OJ) Thèse droit Lausanne, 1965, Zürich, Juris-Verlag.
- Walder, Hans*, Die Vernehmung des Beschuldigten. Dargestellt am Beispiel des Züricherischen und Deutschen Strafprozessrechtes. Hamburg, Kriminalistik, Verlag für kriminalistische Fachliteratur, 1965.

Oostenrijk

- Ambrosi Helmut*, Das österreichische Polizeirecht. Mit Erl., einschläg. Erlässen u. Entscheidungen. Hrsg. v. Helmut Ambrosi, Rudolf Szirba. Wien, Osterr. Staatsdruckerei, 1965.
- Dittrich, R.*, Arbeitsrecht. Die Rechtsvorschriften, betreffend das privatrechtl. Dienstverhältnis d. Arbeiter u. Angestellten mit verweisenden u. erl. Anm. u. einer Übersicht d. gesamten Rechtsprechung. Von Robert Dittrich, Rolf E. Veit, Helmut Tades. 2., neubearb. Aufl. Lfg. 4. — Wien: Manz, 1965.
- Dittrich Robert*, Österreichisches Strassenverkehrsrecht. Mit ausführl. Erläuterungen u. einer übersicht d. gesamten Rechtsprechung. Von Robert Dittrich, Rolf Emil Veit, Walter Schuchlenz. 3. aufl. (Loseblattausg.). Wien: Orac 1965.
- Heller, Viktor*, Mietrechtliche Entscheidungen Hrsg. v. Viktor Heller Felix Jensik Bd. 16. — Wien: Manz 1965.
- Heller V.*, Das österreichische Fürsorgerecht. Die geltenden Rechtsgrundlagen, mit Anmerkungen u. Rechtsprechung. Zsgest. v. Viktor Heller u. Kurt Ringhofer. 2., erw. Aufl. — Wien: Oesterr. Gewerkschaftsbund, 1965.
- Jarosch, K.*, Das Schmerzengeld in medizinischer und juristischer Sicht. Van Klaus Jarosch. Otto Müller, Josef Piegler, 2., erw. Aufl. Nachtr. — Wien: Manz 1965.
- Kriminalstatistik für das Jahr 1963*. Bearb. im österr. Statist. Zentralamt. Hrsg. vom Bundesmin. f. Justiz. — Wien (Ueberreuter in Komm.) 1965.
- Krzizek, Fr.*, Die Bauordnung für Wien und andere in Wien geltende Bauvorschriften. Mit Erl. u. den einschläg. Erkenntnissen des Verfassungsgerichtshofes. Hrsg. v. Friedrich Krzizek. — Wien: Manz 1965.
- Petz, Rudolf*, Gemeindeverfassung 1962. — Graz, Köln, Böhlau 1965.
- Schönbauer, Ernst*, Paragraphé, diamanturia, exceptio, praescriptio. Zur antiken Einrede d. Unzulässigkeit des Streitverfahrens. — (Graz, Wien, Köln: Böhlau in Komm. 1964).
- Waldstein, Wolfgang*, Untersuchungen zum römischen Begnadigungsrecht. Abolitio - Indulgentia - Venia. Innsbruck: Universitätsverl. Wagner, 1964.

Duitsland

- Arnau Frank*. Das Auge des Gesetzes. Macht. u. Ohnmacht d. Kriminalpolizei., (Erw. Ausg.) - (München) Dt. Taschenbuch Verl. 1965.
- Baumann, Jürgen*, Strafrechtsfälle und Lösungen, AT. Unter Mitw. von Gunther Arzt u. U. Weber. 2 aufl. - Bielefeld: Giesecking 1965.
- Baumgärtel Gottfried*, Der Zivilprozessrechtsfall. Methodische Anleitung u. Fälle mit Lösung f. d. Studenten. - Köln, Berlin, Bonn, München, Heymann 1965.
- Berkenhoff, H.A.*, Das Kommunalverfassungsrecht in Nordrhein-Westfalen. 2., überarb. u. erg. Aufl. - Siegburg: Reckinger 1965.
- Blittersdorff, Winrich Frhr von*, Das internationale Plebiszit. Prakt. Fragen u. Technik d. Verwirklichung d. Selbstbestimmungsrechts. - Hamburg: (Forschungstelle f/Völkerrecht u. Ausländ. Offenl. Recht d. Universität; Frankfurt/M.: Metzner in Komm.) 1965.
- Buchmüller P.*, Die Gewerbeanzeige. - Stuttgart: Boorberg 1964.
- Conrad Dieter*, Freiheitsrechte und Arbeitsverfassung. - Berlin: Duncker & Humblot 1965.
- Dölle Hans*, Familienrecht. Darstellung d. dt. Familienrechts mit rechtsvergleichenden Hinweisen. - Karlsruhe: C.F. Müller.
- English Karl.*, Vom Weltbild des Juristen. 2., durch e. Nachtw. erw. Aufl. - Heidelberg: C. Winter 1965.
- Eversen, Herman Jacob u. Sperl. Harjolf*, Europäische Rechtsprechung. Nachschlage- u. Sammelwerk d. Rechtsprechung zu d. Verträgen über d. Gründung d. Europäischen Gemeinschaften. - Köln, Berlin, Bonn, München; Heymann, (Kölner Schriften zum Europarecht).
- Fedderson Dier*, Die Rolle der Volksvertretungen in der Deutschen Demokratischen Republik. - (Hamburg) Hansischer Gildenverl. Heitmann 1965.
- Gamillscheg Franz*, Die Haftung des Arbeitnehmers. Mit e. Beitr. von Peter Hanau: Die Haftung nach § 637 RVO. - Karlsruhe: Verl. Versicherungswirtschaft 1965.
- Geist, Günter*, Insolvenzen und Steuern. Konkurs, Vergleich, Sanierung im Steurrecht. - Herne, Berlin: Verl. Neue Wirtschafts-Briefe 1965.
- Glum Friedrich*, Die staatsrechtliche Struktur der Bundesrepublik Deutschland. Bund u. Länder, Parlament u. Regierung. - Bonn: Bouvier 1965.
- Hecker, Hellmuth u. Tomson Edgar*, Völkerrecht und Prisenrecht. Nationale u. internationale Texte zum Seekriegsrecht. - Frankfurt a.M., Berlin: Metzner 1965.
- Hofmeister H.*, Das öffentliche Schulwesen in Hessen. - Stuttgart: Boorberg 1964.
- Hollerbach, Alexander*, Verträge zwischen Staat und Kirche in der Bundesrepublik Deutschland. - Frankfurt a.M., Klostermann 1965.

- Hruschka Joachim*, Die Konstitution des Rechtsfalles. Studien zum Verhältnis von Tatsachenfeststellung u. Rechtsanwendung. - Berlin : Duncker & Humblot 1965.
- Hülle Werner*, Das rechtsgeschichtliche Erscheinungsbild des preussischen Strafurteils. - Aalen : Scientia Verl. 1965.
- Illert Sven*, Der Preisvergleich mit empfohlenen Endverbraucherpreisen. Eine Untersuchung d. rechtl. Grenzen preisvergleichender Werbung. - Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann 1965.
- Jakobs Otto-Wilhelm*, Eigentumsbegriff und Eigentumssystem des sowjetischen Rechtes. Mit e. Vorw. von Ludwig Raiser. - Köln, Graz : Böhlau in Komm. 1965.
- Karrer Robert*, Der Regress des Versicherers gegen Dritthaftpflichtige. Rechtsvergleichung u. internationales Privatrecht. - Zürich : Schulthess 1965.
- Kaufmann Arthur*, Analogie und Natur der Sache. Zugleich ein Beitr. z. Lehre vom Typus. Vortrag. - Karlsruhe : C.F. Müller 1965.
- Keuk Brigitte*, Der Erblasserwille *post testamentum* und die Auslegung des Testaments. - Bonn, Röhrscheid 1965.
- Kirsten Walter*, Treuhand und Treuhänder im Steuerrecht. Steuerl. Treuhand, Treuhänderschaft u. Organshaft. - Herne, Berlin : Verl. Neue Wirtschaftsbriefe 1965.
- Klatt, Heinz*, Fremdenverkehrsrechtliche Entscheidungen. Ein internationales Archiv. Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann. Bd. 1, 1965.
- Klug, Ulrich*, Presseschutz im Strafprozess. Ein Rechtsgutachten im « Spiegel » - Verfahren. (Berlin u. Niuwied a. Rh.) Luchterhand 1965.
- Knote, Jürgen*, Internationale Rohstoffabkommen aus der Nachkriegszeit. Bonn : Röhrscheid, 1965.
- König, D.*, Vertikale Preis- und Konditionenbindung nach deutschen und EWB-Kartellrecht. Berlin u. Frankfurt a. M. Vahlen, 1965.
- König Klaus*, Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte. Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann, 1965.
- Kruse, Harald*, Unfallflucht! Eine rechtsvergleichende Darstellung über d. Pflichten d. Verkehrsteilnehmer nach e. Unfall in d. Ländern Deutschland, Grossbritannien, Dänemark, Norwegen, Schweden, Finnland, Niederlande, Belgien, Frankreich, Spanien, Italien, Schweiz, Osterreich, Jugoslawien. - (Hamburg, Verkehrswissenschaftl. Seminar e. V., 1964).
- Laun Rudolf*, Allgemeine Staatslehre im Grundriss. Ein Studienbehelf. 9. Aufl. - Schloss Bleckede a. d. Elbe: Meissner, 1964).
- Leibholz, Gerhard*, Strukturprobleme der modernen Demokratie. 2e, Unveränd. Aufl. - Karlsruhe : C.F. Müller, 1964.
- Leinweber, Adolph*, Gibt es ein Naturrecht? Hamburg : Cram, de Gruyter & C°, 1965.
- Lenckner, Theodor*, Der rechtfertigende Notstand. Zur Problematik d. Notstandsregelung im Entwurf e. Strafgesetzbuches. Tübingen : Mohr (Siebeck) 1965.
- Lerche, Peter*, Rechtsprobleme des Werbefernsehens. Frankfurt a. M., Berlin : Metzner, 1965.
- Maurach, Reinhart*, Deutsches Strafrecht. Ein Lehrbuch. Karlsruhe : C.F. Müller, Allgemeiner Teil. 3., erw. u. bearb. Aufl. 1965.
- Mayer, Max Ernst*, Rechtsnormen und Kulturnormen. (Unveränd. reprograf. Nachdr. d. Ausg. Breslau 1903). Darmstadt : Wissenschaftl. Buchgesellschaft, 1965.
- Meyer, Karl Friedrich*, Kriminalisten in Uniform. Wegweiser durch d. Fachgebiet d. Kriminalistik f. Angehörige d. Uniformierten Exekutivdienstes. Mit e. Geleitw. von Franz Meinert. Lübeck : Verl. f. polizeil. Fachschriffturn Schmidt-Römhild 1965.
- Mitteis, Heinrich*, Deutsche Rechtsgeschichte. Ein Studienbuch. Neubearb. von Heinz Lieberich 9. erg. Aufl. München u. Berlin Beck, 1965.
- Müller-Römer, Dietrich*, Die Grundrechte in Mitteldeutschland. Köln : Verl. Wissenschaft u. Politik, 1965.
- Münzel, Karl*, Recht und Gerechtigkeit. Ein rechtsphilosophisch-naturrechtl. Studienbuch. Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann 1965.
- Neubeck, Johannes*, Steuerersparnis durch Lebensversicherung. Ein Wegweiser 4., neubearb. u. erg. Aufl. Karlsruhe : Verl. Versicherungswirtschaft e.v. 1965.
- Nicklisch, Fritz*, Die Bindung der Gerichte an gestaltende Gerichtsentscheidungen und Verwaltungsakte. Bielefeld : Giesecking, 1965.
- Pabsch, Wiegand Christian*, Der strafrechtliche Schutz der überstaatlichen Hoheitsgewalt. Bonn : Röhrscheid, 1965.
- Pfaff, Dieter*, Das sozialistische Eigentum in der Sowjetunion. Köln : Verl. Wissenschaft u. Politik, 1965.
- Radbruch, Gustav*, Der Geist des englischen Rechts (5e Aufl.) Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 1965.
- Raisch, Peter*, Geschichtliche Voraussetzungen, dogmatische Grundlagen und Sinnwandlung des Handelsrechts. Karlsruhe : C.F. Müller, 1965.
- Rauschenbach, Gerhard*, Wirtschaftsrecht mit Kartellrecht. Stuttgart : Kohlhammer, Düsseldorf, Schwann, 1965.
- Zehn Jahre Rechtssprechung des Gerichtshofs der Europäischen Gemeinschaften. Dix ans de jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes.* Europäische Arbeitstagung, Köln, vom 24-26 april 1963. Veranstaltet vom Institut f. d. Recht d. Europäischen Gemeinschaften d. Universität Köln. Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann, 1965.
- Reinicke, H.E.*, Der Landkreis und seine Funktion. 4e neubearb. Aufl. Göttingen : O. Schwartz, 1965.
- Romberg, Harold Percy*, Die Richter Ihrer Majestät. Porträt, d. engl. Justiz. Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz, Kohlhammer, 1965.
- Schill, Erich A.*, Das Recht der ausländischen Arbeitnehmer in Deutschland. Baden-Baden : Nomos Verl. Ges., 1965.
- Schramm, Carl*, Der Patentverletzungsprozess. Patent- u. Prozessrecht. Unter Mitarb. von Gerhard Henner. Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann, 1965.
- Seher, Inge*, Die aktienrechtliche Untreue in rechtsvergleichender Darstellung. Berlin u. Frankfurt a. M., Vahlen, 1965.
- Seidl-Hohenveldern, Ignaz*, Völkerrecht. Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann (Bd. I), 1965.

- Seiler, Paul*, Das Recht in der Angestelltenversicherung unter Berücksichtigung der Härtenovelle von 1965 (Neuauf.). - Hamburg: Verl. PGZ, Polit-gewerkschaftl. Zeitungsdienst 1965.
- Spörlein, Helmut*, Die Samtgemeinden in Niedersachsen. Ein Beitr. zum Recht d. engeren Gemeindeverbände. Göttingen: Schwartz, 1965.
- Stern, Klaus u. Pittner Günter*, Die Gemeindegewirtschaft. Recht u. Realität. Zum Staats- u. Kommunalverfassungsrechtl. Standort d. Kommunalen Wirtschaft. - Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz: Kohlhammer, 1965.
- Unruch, Claus*, Der Giftmord. Tot. Täter, Opfer. (Berlin u. Neuwied a. Rh.) Luchterhand, 1965.
- Wagner, Reinhold*, Der Arbeitsunfall. Seine Tatbestandsfeststellung u. seine Beurteilung nach d. Bestimmungen d. RVO, d. Rechtsprechung u. d. Schrifttum. 4e neubearb. u. erw. Aufl. - Wiesbaden: Engel Teilfg 4. 1965.
- Walter, Bernhard*, Arbeitsverhältnisse zur Probe und zur Aushilfe. Mit Vertragsmuster. 3e Aufl. - Heidelberg: Verl. - Ges. Recht u. Wirtschaft, 1965.
- Weber, Werner*, Der staat in der unteren Verwaltungsinstanz. (2e Aufl.) (Köln u. Berlin). Grote, 1964.
- Weyer, W. und Berkenhoff, H.A.*, Die Kreisangehörige Stadt im sozialen Rechtsstaat. (2 Vorträge auf d. Mitgliederversammlung d. Nordrhein-Westfäl. Städtebundes am 13. Nov. 1964 in Bünde). - Göttingen: O. Schwartz, 1965.
- Wieacker, Franz*, Zum heutigen Stand der Naturrechtsdiskussion. Köln, u. Opladen: Westdt. Verl., 1965.
- Wiefsels Josef*, Handelsrecht. - Düsseldorf: Schwann; Stuttgart: Kohlhammer.
- Wiefels, Josef u. Wöhrmann, Otto*, Landwirtschaftsrecht. 8-9e neubearb. Aufl. - Düsseldorf: Schwann; Stuttgart: Kohlhammer, 1965.
- Wolff, Ernst Amadeus*, Kausalität von Tun und Unterlassen. Eine strafrechtl. Untersuchung. - Heidelberg: C. Winter, 1965.

BALIELEVEN

Unie der Jonge Balies en der Advocaten

De zopas gestichte Unie der Jonge Balies en der Advocaten zond aan de leden van de Belgische Balie het hieronderstaand rondschriften.

Wij voegen er de tekst bij van de statuten der Vereniging, die gepubliceerd werden in het Staatsblad van 15 juli 11. (blz. 1523 tot 1527).

* * *

Unie der Jonge Balies en der Advocaten
(Vereniging zonder winstgevend doel)

Brussel, 1 september 1965.

Waarde Confrater,

De tijd van het artisanale werken is voor de advocaten thans voorbij, aldus de heer Jean Foyer, Franse Minister van Justitie.

Stafhouder Brunois te Parijs verzocht onlangs zijn confraters zich meer en meer in het economisch en juridisch leven te mengen.

De Journal des Tribunaux titelde onlangs: «le barreau bouge».

De Balie is de laatste traditionele inrichting die noch hare werkelijke hervorming noch hare aanpassing aan de noodwendigheden van het moderne leven aangevat heeft.

De leiders der Belgische Jonge Balies leefden dit jaar met de obsessie dat de evolutie die wij beleven de advocaten er moet toe brengen hun beroepsleven om te werken.

't Is met eerbiediging van de regels en gebruiken die het advocatenberoep beheersen dat zij dan ook in de vorm van een vereniging zonder winstgevend doel een syndicale unie der advocaten en der Jongebalie Conferenties van België opgericht hebben.

Dit is de «Unie der Jonge Balies en der Advocaten».

De advocaten individueel en de Jonge Balie Conferenties collectief kunnen er bij aansluiten.

De Unie heeft tot doel:

- 1° de coördinatie van de activiteiten van de conferenties van de Jonge Balie;
- 2° het bijdragen tot elke werking die kan leiden tot de bevordering van een betere uitoefening van het beroep en een betere rechtsbedeling;
- 3° de studie, de verdediging en de bevordering van de toestand van de advocaten en hun materiële en morele beroepsbelangen.

U vindt hierbijgevoegd de statuten die op 15 juli 1965 in het Belgisch Staatsblad (1523) verschenen.

U.J.B.A. denkt o.m. aan een ijveren zowel op nationaal als op gewestelijk vlak bij de Openbare Machten en dit in samenwerking met het Verbond van de Belgische Advocaten, de Jonge Balie Conferenties en alle andere beroepsorganisaties, aan het onderzoek van alle beroepsproblemen alsook mogelijk gewenste tussenkomsten bij de Stafhouders en Tuchtraden.

Alhoewel dit programma breed opgevat voorkomt is U.J.B.A. overtuigd dat zijn verwezenlijking hoogst dringend is.

Het komt ons nl. onontbeerlijk voor dat de advocaten gehoord worden door hen die gelast werden met de hervorming van het Wetboek voor rechtsvordering en van het Wetboek voor strafprocesrecht, en ook door hen die de regels nopens de burgerlijke verantwoordelijkheid aan 't omwentelen zijn.

Andere belangrijke wijzigingen blijken ook te verwachten: hervorming in de programma's der faculteiten van rechtsgeleerdheid, herziening van het pensioenstelsel en van het wetboek van de met zegel gelijkgestelde taksen.

U.J.B.A. staat er op onze beroepsbelangen te vrijwaren en te verdedigen. Zij kan dit enkel met uw medewerking.

U vindt hierbijgevoegd een toetredingsbulletijn dat wij met dank ondertekend terug verwachten.

Mogen wij U ook verzoeken uw bijdrage op P.C.R. te laten overschrijven.

Met genegen gevoelens.

Jean DE TAEYE (Bergen)

Voorzitter.

Piet BLOMME (Gent)

Ondervoorzitter.

Jacques HENRY (Luik)

Ondervoorzitter.
 Christian VANDERVEEREN (Brussel)
 Secretaris-generaal.
 Edouard JAKHIAN (Brussel)
 Schatbewaarder.

* * *

**Unie der Jonge Balies en der Advocaten (U.J.B.A.)
 te Brussel**

STATUTEN

Tussen de ondergetekenden :

1. Albers, Michel, advocaat, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk, wonende te Kortrijk, Leopoldstraat 17.
2. Bardiau, Pierre, advocaat, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Charleroi, wonende te Monceau-sur-Sambre, rue de Mons, 38.
3. Blomme, Piet, advocaat bij het Hof van beroep, voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Balie van het Hof van beroep te Gent, wonende te Gent, Muinklaan 45.
4. Carnoy, Hugo, advocaat, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Leuven, wonende te Leuven, Brusselsestraat 121.
5. Dalcq, Roger, advocaat bij het Hof van beroep, wonende te Brussel-18, Schepenijslaan 23.
6. Debaes, Jules, advocaat, ondervoorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Doornik, wonende te Moeskroen, Koningin Astridlaan 23.
7. De Taeye, Jean, advocaat, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Bergen, wonende te Bergen, rue des Etampes, 4.
8. Dousselaere, Frank, advocaat, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Brugge, wonende te Moerkerke, Weststraat 53.
9. Ferdinand, Karel, advocaat, voorzitter van de Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen, wonende te Berchem, Grote Steenweg 535.
10. Fredericq, Simon, advocaat bij het Hof van beroep, wonende te Gent, Coupure 39.
11. Haenen, Louis, advocaat bij het Hof van beroep, werkleider bij de Vrije Conferentie bij de Balie te Luik, wonende te Luik, rue Louvrex, 65.
12. Henry, Jacques, advocaat bij het Hof van beroep, voorzitter van de Vrije Conferentie bij de Balie te Luik, wonende te Luik, rue Charles Morren, 2.
13. Heyvaert, Jean, advocaat, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Dendermonde, wonende te Dendermonde, steenweg op Gent 44.
14. Hoge, Maximilien, advocaat bij het Hof van beroep, wonende te Luik, rue des Anglais, 51.
15. Le Maire, Jacques, advocaat bij het Hof van beroep, ondervoorzitter van de Vrije Conferentie bij de Balie te Luik, wonende te Luik, boulevard d'Avroy, 194.
16. Raisière, Elie, advocaat, wonende te Namen, rue Muzet, 24.
17. Roberti de Winghe, Maximilien, advocaat bij het Hof van beroep, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Brussel, wonende te Brussel-5, Dalstraat 67.
18. Storme, Marcel, advocaat bij het Hof van beroep, wonende te Gent, Coupure 3.
19. Van Durme, Philippe, advocaat bij het Hof van beroep, voorzitter van de Franse Conferentie der Jonge Balie te Gent, wonende te Gent, Coupure 66.
20. Van Eeckhaut, Piet, advocaat bij het Hof van beroep, bestuurslid van de Vlaamse Conferentie der Balie

van het Hof van beroep te Gent, wonende te Gent, Wijngaardstraat 16.

21. Van Kerkhove, Maurits, advocaat bij het Hof van beroep, wonende te Gent, Wijngaardstraat 16.

22. Van Mallegem, Paul, advocaat bij het Hof van beroep, wonende te Gent, Coupure 7.

23. Wiemeersch, Luc, advocaat, wonende te Dendermonde, Brusselsestraat 89.

Allen advocaten, bestuursleden van conferenties van de jonge balie, van Belgische nationaliteit, wordt overeengekomen een syndikale unie der advocaten en der jonge balieconferenties van België op te richten in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerken en onder de volgende voorwaarden :

TITEL I. — Naam, zetel, doel, duur, taal

Artikel 1. De vereniging draagt de naam : Unie der Jonge Balies en der Advocaten (U.J.B.A.).

Art. 2. De zetel van de Unie is te Brussel, op het gerechtshof gevestigd. Binnen de Brusselse agglomeratie mag de plaats van vestiging, door een beslissing van het bureau van de Unie, gewijzigd worden.

De zetel mag slechts door een beslissing van de algemene vergadering, in de voorwaarden die vereist zijn voor een statutenwijziging, in een andere stad gevestigd worden.

Art. 3. De Unie heeft tot doel :

1. De coördinatie van de activiteiten van de conferenties van de jonge balie.

2. Het bijdragen tot elke werking die kan leiden tot de bevordering van een betere uitoefening van het beroep en een betere rechtsbedeling.

3. De studie, de verdediging en de bevordering van de toestand van de advocaten en hun materiële en morele professionele belangen.

De verwezenlijking van dit doel zal nagestreefd worden met eerbiediging van de wetten en van de regels en gebruiken die het advocatenberoep beheersen.

Het is de Unie verboden zich met politieke, filosofische of godsdienstige activiteiten of discussies in te laten.

Art. 4. De Unie zal de verwezenlijking van haar doel nastreven in een geest van opbouwende samenwerking met de raden van de Orde, het Verbond van Belgische Advocaten en alle andere voor de beroepsbelangen van de advocaten representatieve instellingen, zo op nationaal als op internationaal vlak.

De Unie mag deelnemen aan alle activiteiten die de verwezenlijking van haar doel kunnen bevorderen, en, met dat doel, toetreden tot of aansluiten bij andere interprofessionele verenigingen, wier activiteit verenigbaar is met haar doel.

Art. 5. Advocaten die individueel lid zijn van de Unie mogen, met toestemming van het bureau, regionale afdelingen oprichten.

Art. 6. De Unie wordt opgericht voor onbepaalde duur. Zij mag te allen tijde ontbonden worden onder de door de wet voorgeschreven voorwaarden.

Art. 7. In de schoot van de Unie staan de Nederlandse en de Franse taal op gelijke voet. Elk lid mag zich uitdrukken in de taal van zijn keuze.

Alle stukken die uitgaan van de Unie worden in het Nederlands of het Frans opgesteld.

TITEL II. — Leden

Art. 8. Het aantal der leden is onbeperkt, doch mag niet minder dan drie bedragen. De ondergetekende oprichters zijn de eerste leden.

Art. 9. Kunnen als lid tot de Unie toetreden :

1. De conferenties van de jonge balie en de regionale afdelingen.

2. Alle advocaten die ingeschreven zijn op de tabel van de Orde of op de lijst van stagiairs van een Belgische balie.

Zij hebben de hoedanigheid van collectieve of individuele werkende leden.

Art. 10. Het lidmaatschap van de Unie, als werkend of aangesloten lid, wordt verkregen door de onder-tekening van een aansluitingsformulier. Deze onder-tekening impliceert de volledige aanvaarding van de onderhavige statuten.

Art. 11. Op voorstel van het bureau mag de algemene vergadering, in uitzonderlijke gevallen, het erelidmaatschap van de Unie toekennen.

Art. 12. De algemene vergadering stelt het bedrag van de jaarlijkse bijdrage vast. Deze bijdrage zal niet hoger mogen zijn dan :

1. Voor de individuele werkende leden : 3.000 frank.

2. Voor de collectieve werkende leden : 100 frank per advocaat die lid is van de conferentie of de regionale afdeling.

Door de ereleden is geen bijdrage verschuldigd.

Art. 13. Het lidmaatschap neemt een einde :

door ontslag;

door schrapping of weglating van de tabel van de Orde of de lijst van stagiairs;

door niet-betaling van de bijdrage binnen de vijftien dagen na de aangetekende toezending van een aanmaning;

in geval van uitsluiting, uitgesproken door de algemene vergadering, op voorstel van het bureau, onder de door de wet voorgeschreven voorwaarden, nadat de belanghebbende vijftien dagen vooraf opgeroepen werd bij aangetekend schrijven en gehoord werd in zijn verdediging, indien hij dit verlangt.

TITEL III. — Werking van de Unie

Art. 14. De organen van de Unie zijn :

1° de algemene vergadering;

2° de raad;

3° het bureau;

4° de secretaris-generaal.

A. De algemene vergadering

Art. 15. De algemene vergadering wordt gevormd door alle leden van de Unie die hun bijdrage betaald hebben op de dag dat zij gehouden wordt.

Alleen de werkende leden hebben beraadslagende stem in de voorwaarden die bepaald zijn door artikels 16 en 17.

De ereleden hebben raadgevende stem.

Art. 16. De individuele werkende leden hebben elk één stem.

De collectieve werkende leden hebben elk twee stemmen, plus één stem per 10 advocaten-leden van 20 tot 50, plus één stem per 20 advocaten-leden boven de 150. De fracties van tien- of twintigtallen worden verwaarloosd.

Voor de collectieve leden wordt hun aantal advocaten-leden bepaald door de neerlegging van een ledenlijst, getekend door de voorzitter van de conferentie of de regionale afdeling en overhandigd aan de secretaris-generaal vóór de opening van de algemene vergadering.

Art. 17. Een vierde van de aanwezige of vertegenwoordigde individuele werkende leden mag een tegenproef met verminderingfaktor vragen betreffende elke

aangelegenheid die tot de bevoegdheid van de algemene vergadering behoort.

In dit geval worden de stemmen van de individuele leden geteld per balie, met dien verstande dat geen enkele balie meer stemmen heeft, in de ene of de andere zin, dan een vijfde van het totaal der uitgebrachte stemmen.

Wanneer beroep wordt gedaan op de tegenproef met verminderingfaktor, is het voorstel slechts aangenomen indien de vereiste meerderheid bereikt wordt volgens beide stemwijzen (met en zonder verminderingfaktor).

Art. 18. Een gewone algemene vergadering wordt éénmaal per jaar gehouden, in de loop van de maand september, op een datum die vastgesteld wordt door het bureau. De oproeping tot deze vergadering vermeldt de agenda en wordt bij rondschrijven aan alle leden verzonden, minstens vijftien dagen vóór de vastgestelde datum.

De algemene vergadering wordt voorgezeten door de voorzitter van de Unie.

De processen-verbaal van de vergadering worden bijgehouden door de secretaris-generaal.

De algemene vergadering verleent aan het bureau ontlasting van zijn beheer. Zij keurt de rekeningen en het budget goed.

Op voorstel van het bureau stelt zij de ledenbijdragen voor het volgend dienstjaar vast.

Zij kiest de plaats van de volgende gewone algemene vergadering.

Zij houdt de statutaire verkiezingen.

Zij beslist over alle kwesties die op de agenda geplaatst worden, op voorstel van het bureau of van tien individuele of twee collectieve leden. In de laatste twee gevallen moet het voorstel overgemaakt worden aan de secretaris-generaal vóór 31 juli voorafgaand aan de algemene vergadering.

De algemene vergadering is bevoegd voor alle gelegenheden die niet uitdrukkelijk aan de bevoegdheid van de andere organen van de vereniging worden toegewezen.

Art. 19. Alle beslissingen van de algemene vergadering worden genomen bij eenvoudige meerderheid van stemmen, behoudens afwijkende beschikking van de wet of de statuten.

Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter beslissend.

Art. 20. De stemming door lasthebber is toegelaten, op voorwaarde dat de lastgeving schriftelijk en de lasthebber individueel lid is van de Unie.

De stemming is steeds geheim voor de statutaire verkiezingen. In alle andere gevallen is de stemming geheim indien vijf leden dit vragen.

Art. 21. De buitengewone algemene vergadering mag bijeengeroepen worden door het bureau telkens het belang van de Unie dit vereist. Zij wordt dan gehouden te Brussel.

Het bureau moet de vergadering bijeenroepen binnen de maand van de aanvraag daartoe, uitgaande van een tiende van de individuele of collectieve leden, met de agenda vermeld in deze aanvraag.

B. De raad

Art. 22. De raad is samengesteld als volgt :

1° de voorzitter van de Unie;

2° de secretaris-generaal;

3° de twee ondervoorzitters;

4° de penningmeester;

5° de voorzitters van de conferenties van de jonge

balie en hun aangeduide opvolgers, voor zover de conferentie lid is van de Unie;

6° de voorzitters van de regionale afdelingen;

7° de oud-voorzitters van de Unie.

Art. 23. De raad heeft als taak de keuze van de hoofdlijnen die de activiteit van de Unie oriënteren.

Hij zal elk jaar het programma van de activiteiten opstellen dat door het bureau moet uitgevoerd worden.

Art. 24. De voorzitter van de Unie is van rechtswege voorzitter van de raad.

Art. 25. Om zijn doel te verwezenlijken vergadert de raad elk jaar, tijdens de maand september, op initiatief van de voorzitter. Buiten deze statutaire vergadering mag de raad bijeenkomen wanneer de voorzitter dit nodig acht of minstens vijf leden van de raad daartoe het initiatief nemen.

Art. 26. De raad beslist bij eenvoudige meerderheid van stemmen.

C. Het bureau

Art. 27. Het dagelijks bestuur van de Unie wordt vertrouwd aan een bureau dat samengesteld is als volgt:

1° de voorzitter van de Unie;

2° de laatst uitgetreden voorzitter;

3° twee ondervoorzitters, waarvan de ene tot de nederlândstalige, de andere tot de franstalige rol behoort;

4° de secretaris-generaal;

5° de penningmeester.

Het bureau heeft de meest uitgebreide bevoegdheden voor het bestuur en het beheer van de Unie. Hij kan namelijk, zonder dat deze opsomming beperkend weze en behoudens alle andere bevoegdheden krachtens de wet of de statuten, alle daden stellen en akten verlijden die nodig zijn voor het verwezenlijken van het maatschappelijk doel, met uitzondering alleen van de gene die uitdrukkelijk aan andere organen van de Unie, zijn voorbehouden door de wet of de statuten.

Hij is namelijk bevoegd om alle kontrakten af te sluiten, alle verrichtingen te doen met banken en post-checkambt, minnelijke schikkingen, dadingen en compromissen af te sluiten, roerende en onroerende goederen te kopen, te ruilen en te verkopen, te ontfanen, met of zonder waarborg, leningen toe te staan, doorhaling te verlenen, met of zonder kwijtschrift van alle hypothecaire inschrijvingen of voorrechten, dadelijke uitwinning te bedingen, de hypotheekbewaarder te ontslaan van ambtshalve inschrijvingen, afstand te doen van de rang van inschrijvingen, huurkontrakten af te sluiten van welke duur ook, toelagen, schenkingen en overdrachten te aanvaarden, agenten en aangestelden te henoemen en te ontslaan, en hun bezoldiging en bevoegdheden te bepalen, alle speciale bevoegdheden toe te kennen aan vrijgekozen lasthebbers, leden van de Unie of niet, te pleiten, voor alle rechtsmachten als eiser of verweerder, alle beslissingen, uitspraken, vonnissen en arresten te laten uitvoeren, instemmen en schikkingen te treffen in elke stand van het geding, over alle maatschappelijke belangen.

Art. 28. De leden van het bureau worden verkozen door de algemene vergadering. Zij worden verkozen voor twee jaar.

De voorzitter is éénmaal herkiesbaar. De ondervoorzitters zijn niet herkiesbaar in dezelfde functie. De secretaris-generaal en de penningmeester zijn steeds herkiesbaar.

Art. 29. Bij wijze van overgangsmaatregel en in afwijking van artikel 28 benoemt de eerste algemene vergadering:

1° een voorzitter van de Unie voor twee jaar;

2° twee ondervoorzitters voor één jaar;

3° een secretaris-generaal en een penningmeester voor twee jaar.

Vanaf de eerste gewone algemene vergadering zal dus elk jaar afwisselend moeten voorzien worden in de verkiezing ofwel van een voorzitter, een secretaris-generaal en een penningmeester voor twee jaar, ofwel van twee ondervoorzitters voor twee jaar.

Art. 30. Tot de functies van leden van het bureau zijn herkiesbaar alle individuele werkende leden die hun bijdrage hebben betaald op de dag van de gewone algemene vergadering.

De kandidaturen voor de verschillende functies moeten ter kennis gebracht worden van de secretaris-generaal minstens vierentwintig uur vóór de algemene vergadering.

Art. 31. Het bureau komt bijeen op initiatief van zijn voorzitter of van drie zijner leden, telkens het belang van de Unie dit vereist.

Art. 32. Het bureau houdt zich bezig met het dagelijks beheer van de Unie. Het beschikt over alle bestuursmacht en moet de uitvoering van de statuten verzekeren. Het legt aan de algemene vergadering de rekeningen van het dienstjaar voor en een gedetailleerd verslag over de werkzaamheden van de Unie tijdens het dienstjaar.

Het bureau is in het bijzonder gelast met de verwezenlijking en de uitvoering van het programma dat door de raad werd opgesteld.

Art. 33. De voorzitter is speciaal gelast met de betrekkingen van de Unie met andere beroepsverenigingen en met de openbare machten.

Art. 34. De Unie wordt tegenover derden vertegenwoordigd door haar bureau.

Het bureau kan de maatschappelijke handtekening geldig overdragen aan de voorzitter, de secretaris-generaal of de penningmeester, hetzij gezamenlijk, hetzij afzonderlijk.

De rechtsvorderingen worden uitgeoefend op vervolging en benaerstiging van het bureau.

D. De secretaris-generaal

Art. 35. De secretaris-generaal neemt de maatregelen ter uitvoering van de beslissingen van het bureau, de raad of de algemene vergadering.

Hij is gelast met het bijhouden en het bewaren van het archief van de Unie.

Bij de uitoefening van zijn functie zal hij er rekening mee houden dat hij er in het bijzonder moet voor zorgen de onmisbare continuïteit in de werking van de Unie te verzekeren.

TITEL IV. — Allerlei

Art. 36. Het dienstjaar begint op 1 januari en eindigt op 31 december. Het eerste dienstjaar zal beginnen op de dag van de stichting van de Unie en zal eindigen op 31 december 1965.

Art. 37. De Unie vindt haar bestaansmiddelen in:

de bijdragen van de leden;

giften, toelagen, schenkingen die zij zou ontvangen;

de opbrengst van de activiteiten die zij zou inrichten.

Art. 38. Tot ontbinding van de Unie mag slechts besloten worden in de voorwaarden die vermeld zijn in artikel 20 van de wet van 27 juni 1921.

De vergadering die de ontbinding uitspreekt gelast een college van drie vereffenaars met de vereffening.

Art. 39. Het netto-actief dat overblijft na aanzuivering van schulden en lasten zal overgedragen worden aan een beroepsorganisme van de Belgische balie, waarvan het doel dit van de onderhavige Unie het meest nabij komt, en bij gebreke daarvan, aan een verzorgsorganisme van de balies.

MEDEDELINGEN

Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid

Het Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid (Kastelijnsstraat 49, Brussel 5) richt zijn vijfde colloquium in (in de Franse taal) dat zal gehouden worden te Luik op 22 en 23 oktober, met als onderwerp «Loisirs et Délinquance Juvénile» (Vrije tijd en Jeugdmisdadigheid).

Driejaarlijkse prijs van het Antwerps Notariaat

Op dinsdag 28 september te 17.30 uur zal in het notarishuis te Antwerpen, Koningin Elisabethlaan 20, een academische zitting gehouden worden ter gelegenheid van de eerste uitreiking van de driejaarlijkse prijs van het Antwerps Notariaat aan de heer Flor Werdefoy, directeur bij het Ministerie van Financiën.

Deze driejaarlijkse prijs werd aan de heer Werdefoy toegekend voor zijn groot werk «Registratierechten» dat zopas verscheen in 2 delen van de Algemene Praktische Rechtsverzameling.

Na de academische zitting zal er een receptie plaats hebben.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, jrg. 1965 - nr. 30 :

Van Walsum G.E., Rijnmond op pad. — Keuning J., Volksrecht (studie-) perikelen II (slot). — De Rijk J.W.F.X., Het schenkingsrecht en het (on)gehuwde kind. — Slager W.J., De onrechtmatigheid van een waarschuwingsexploot. — Jonker H., Adoptie. — De overblijvende echtgenoot en artikel 344 k. sub. f. B.W. — Tigler De Lange P.J., Belgische taalzaken voor het Europese Hof voor Mensenrechten.

Advocatenblad, jrg. 1965 - nr. 7 :

De Savornin Lohman A.F., Wijzigingen in de civiele kantongerechtsprocedure. — Leyendekkers O., Geen (geharmoniseerde) omzetbelasting van advocaten in de E.E.G. — Van Morswijk Kooy B., Rechtsbijstandsverzekering. — Baron Van der Feltz F., Congres Franse Advocatenvereniging te Nice. — Van Bruikelen E.W.J., 33ste Deutscher Anwaltstag.

De Gerechtsdeurwaarder, jrg. 1965 - nr. 9 :

Teekens M., Gekozen woonplaats. — Verhagen G.G.M., Van «dwangbevel» naar «rechterlijk bevel tot betaling». — Harshagen I., Behoeven de voorschriften van art. 439, al. 2 en 4, W.v.B.R.V. herziening? Zo ja, welke?. — V.D. Mije K.C., Productieverhoging ook voor ons?

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat, jrg. 1965 - nr. 20876 - 20883 bis :

Rechtspraak.

Revue Internationale des Sciences Administratives, jrg. 1965 - nr. 4 :

Attir A., Administration et développement. — Gorochâtegui E., Description et classification des postes de travail dans l'Administration espagnole. — Parker R.S. et Subramaniam V., Administration publique et administration des affaires. — Combaz Fauquel A., Structures d'intervention et de participation au développement (Madagascar). — Papastathopoulos C.D., Les réformes de la fonction publique en Grèce (1950-1964). — Chapel Y., Les principales conceptions de la Fonction publique. — Wickwar H., L'administration nationale et internationale de l'alimentation. — Mascarenhas R.S., Une loi générale pour les entreprises publiques en Inde.

Journal des Tribunaux, jrg. 1965 - nr. 4498 :

Savatie R., Les creux du droit positif au rythme des métamorphoses d'une civilisation. — Van Reepingen Ch. La responsabilité des notaires.

Recueil Dalloz (Paris), jrg. 1965 - nr. 28 :

Dahan M., L'imputation des libéralités faites à l'héritier réservataire acceptant.

Northwestern University Law Review (Chicago), jrg. 1965 - nr. 3 :

Marshall S. Shapo, Constitutional Tort: Monroe v. Pape, And the Frontiers Beyond. — An Appraisal of Some Coverage Aspects of the 1964 Securities Act Amendments. — The Public Corporation. A new Theory for Federal Proxy Regulation. — Section 16(d) Exemption for Market - Makers : The Meat Axe Applied tot a Rule of Thumb!

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"